

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Oběti stalkingu

(The victims of stalking)

Magisterská diplomová práce

Autor : Bc. Renata Kleinová

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Olomouc

2018

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma: „Oběti stalkingu“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

podpis:

Ráda bych poděkovala vedoucímu této práce, PhDr. Janu Šmahajovi, Ph.D. za jeho pomoc při výběru tématu, velmi cenných rad a v neposlední řadě za ochotné a profesionální vedení v celém průběhu samotného zpracování práce.

Dále bych ráda poděkovala všem účastníkům výzkumu, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Teoretická část	7
2.1 Stalking	7
2.1.1 Definice stalkingu	7
2.1.2 Historie stalkingu	8
2.1.3 Délka trvání stalkingu	9
2.1.4. Druhy stalkingu.....	9
2.1.5 Kyberstalking	10
2.1.6 Falešné mýty o stalkingu.....	11
2.2 Stalking a legislativa	12
2.2.1 Stalking a legislativa v zahraničí.....	12
2.2.2 Stalking a legislativa v České republice.....	13
2.3 Stalker	14
2.3.1 Typologie stalkerů.....	14
2.3.2 Stalker z pohledu genderu.....	17
2.4 Oběti stalkingu	18
2.4.1 Charakteristika obětí	19
2.4.2 Dopady stalkingu na oběť	19
2.4.3 Copingové strategie obětí.....	21
2.4.4 Obranné strategie	22
2.4.5 Prevence, doporučení a praktické rady institucí v ČR	24
2.5 Výzkumy o obětech stalkingu.....	25
2.5.1 Zahraniční výzkumy o obětech stalkingu.....	25
2.5.2 České výzkumy o obětech stalkingu	28
3. Empirická část.....	30
3.1 Výzkumný problém, cíle, hypotézy	30
3.1.1 Výzkumný problém a cíle	30
3.1.2 Dílčí cíle a hypotézy.....	30
3.2 Metodologický rámec výzkumné studie	31
3.2.1 Aplikovaná metodika	31
3.2.2 Dotazník	32
3.2.3 Výzkumný soubor	33
3.2.4 Organizace a průběh realizace studie	33

3.2.5 Etické aspekty	35
3.3 Výsledky studie a ověření hypotéz	36
3.3.1 Výsledky studie.....	36
3.3.2 Ověření hypotéz	46
4. Diskuze.....	49
5. Závěr	52
6. Souhrn	53
Použitá literatura	56

1. Úvod

Pojem stalking se zřejmě nejčastěji dostal do povědomí lidí díky médiím, které zmiňovaly případy stalkingu v souvislosti se slavnými osobnostmi. Můžeme si zmínit například případ zpěvačky Madonny, které stalker vyhrožoval zabitím a pokusil se vloupat k ní domů. Naposledy nás média upozornila na případ slavné americké zpěvačky Katy Perry, kterou stalker pronásledoval během koncertního turné po amerických městech a pokoušel se dostat do nehlídaných prostor, aby ji oslovil. Poté co jej policie zatkla, tento muž uvedl, že by byl schopen udělat cokoli, aby s touto zpěvačkou mohl být.

Nicméně problematika stalkingu, u nás pak nebezpečného pronásledování, se netýká pouze slavných osobností a do role oběti se může dostat úplně každý. Studie upozorňují na to, že se tato problematika týká lidí všech věkových kategorií bez ohledu na socioekonomický status jedince. Proto se v naší studii zaměříme právě na tyto jedince.

Pachatelem se v případě slavných osobností většinou stává fanoušek této celebrity, v případě běžných lidí, se pak nejčastěji jedná o bývalého odmítnutého partnera, který se chce k oběti vrátit nebo se jí pomstít a ublížit jí, proto je mimo jiné téma stalkingu velmi aktuální a je důležité jej zkoumat ze všech možných stran, nicméně samotné téma stalkingu je natolik obsáhlé, že se zaměříme pouze na oběti tohoto dnes již i u nás trestného činu.

Problematika obětí stalkingu je v poslední době čím dál více zkoumána a odborníci přicházejí s různými dopady stalkingu na oběť. Oběti tohoto činu nejsou trýzněny pouze po psychické stránce, protože se může v některých případech objevit i agresivní chování pachatele, které pak dokonce může ohrozit život oběti nebo jejich blízkých. Dopady stalkingu mohou být také sociálního nebo ekonomického rázu a všechny můžou mít významný vliv na život oběti ještě dlouho poté, co byla epizoda stalkingu ukončena.

Tato magisterská diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a část empirickou.

V teoretické části se nejprve zabýváme samotným pojmem stalking, u kterého si také zmíníme historii tohoto pojmu a rovněž i kyberstalking, který je v prostředí moderních komunikačních technologií zcela běžným jevem. Dále si zmíníme stalking v souvislosti s legislativou jak v zahraničí, tak i v České Republice. Budeme se rovněž zabývat pachatelem stalkingu, tedy stalkerem a samozřejmě oběťmi tohoto činu, u kterých si zmíníme jejich charakteristiku, různé dopady stalkingu na oběť, copingové a obranné strategie a také prevenci. Poslední kapitola teoretické části je pak věnována výzkumům o obětech stalkingu.

V empirické části se zabýváme srovnáváním poznatků našeho výzkumu se zahraničními studii, které uvádíme v poslední kapitole teoretické části. Dále se budeme zabývat srovnáváním aktuálního stavu deprese a aktuální epizodou stalkingu. Porovnáme si také rozdíly mezi muži a ženami u výsledků dotazníku BDI-II a také se budeme zabývat souvislostí mezi četností výskytu obtěžujícího chování, které je se stalkingem spojeno a tím do jaké míry toto chování oběti stalkingu znepokojuje.

2. Teoretická část

2.1 Stalking

V této kapitole se budeme zabývat samotným pojmem stalking a představíme si vznik tohoto pojmu. Rovněž si zmíníme délku a druhy tohoto jednání a zmíníme si také kyberstalking, na který pohlízejí někteří autoři odděleně a někteří jej spojují s klasickým stalkingem. V závěru kapitoly si představíme mýty související se stalkingem, které kolují v povědomí laické veřejnosti.

2.1.1 Definice stalkingu

Pojem "stalking" byl zřejmě poprvé použit Meloyem a Gothardem v USA v 90. letech 20. století, proto můžeme říci, že se jedná stále o relativně nový a aktuální fenomén. Pojem stalking ve svém doslovném překladu znamená „pronásledování“ nebo také „stopování divoké zvěře“.

Jeden z těchto autorů hovoří o zvrácené kráse stalkingu, která spočívá v tom, že poskytuje úrodnou Petriho misku pro studium interpersonálního násilí. Stalking podle něj sám o sobě nezahrnuje násilné chování, pokud tedy násilí chápeme jako úmyslný akt agrese proti jinému člověku, jehož následkem může dojít k fyzické újmě. Stalking by měl tedy být označován jako vzor hrozby nebo obtěžování, které vyvolává strach z poškození u oběti. Stalking tedy považuje za úmyslné, škodlivé a opakované pronásledování jiné osoby, čímž ohrožuje její bezpečnost (Meloy, 1999).

Ve své pozdější tvorbě autor zmiňuje tři prvky, které stalking obsahuje: vzorek nežádoucích následků a obtěžování; věrohodná hrozba; vyvolání strachu u oběti. Pokud oběť nemá žádné povědomí o těchto třech prvcích, pak se o stalking nejedná. Tyto tři prvky tedy eliminují nevhodnou aplikaci termínu „stalking“ na násilné zločiny, u kterých nějaká forma dohledu předchází útoku, jako například u znásilnění nebo loupeže. Nežádoucí pronásledování a trvalý strach je základem stalkingu (Meloy, 2009).

Na začátku 21. století se zdá, že stalking je již široce známý fenomén. Stalking znamená zastrašování a obtěžování osoby a představuje hrozbu pro její osobní duševní a fyzickou integritu (Melton, 2007). Další autoři hovoří o tom, že existují dva základní prvky definice stalkingu, a to behaviorální a psychologický. Nejprve totiž musí být mezi stalkerem a jeho obětí opakovaný a nežádoucí kontakt nebo komunikace. Zadruhé pak oběť musí pociťovat strach z tohoto jednání (Tjaden, 2009)). Nicméně vyčíslit veškeré chování, které se pojí se stalkingem je takřka nemožné. Stalking totiž může zahrnovat jak

nelegální (fyzické útoky, obtěžující hovory, apod.), tak i zákonné způsoby (telefonní hovory, e-maily, dárky, apod.). Základním rysem je pak souhra různého jednání (Freidl, Neuberger, Schönberger & Raml, 2011).

Jiní autoři hovoří o stalkingu jako o vzoru trvalého obtěžování, který se může projevit v několika typech komunikace, kontaktování, pronásledování, nebo monitorování osoby (Grangeia & Matos, 2010). Stalking může mít odlišnou motivaci, která se projevuje nevhodným a nežádoucím zacílením vůči oběti, což doprovází velké množství chování, které je zdánlivě neškodné (posílání květin) až k chování, které je zastrašující (vyhrožování, pronásledování), a také může po čase svou intenzitou narůstat a dokonce může být spojeno s fyzickým nebo rovněž i sexuálním násilím (Spitzberg & Cupach, 2007).

Zmínili jsme si pohledy na definici stalkingu od mnoha různých autorů od počátku užití tohoto pojmu, nicméně základní obecné prvky stalkingu nalezneme ve všech.

2.1.2 Historie stalkingu

I když termín "stalking" považujeme za relativně nový fenomén, v rámci psychiatrie je tomuto podobný jev již delší dobu znám. V 18. století se francouzský lékař a zakladatel psychiatrie Philippe Pinel zabýval objasněním pojmu erotomanie¹. V roce 1921 pak další francouzský psychiatr G. G. De Clérambault publikoval své dílo *Les Psychoses Passionelles*, ve kterém problematiku erotomanie shrnuje a jako první upozornil na to že, motivem erotomanie nemusí být nezpracovaná láska, erotika, nebo sexualita. Větší důraz kladl na pocity mimořádnosti vlastní osoby, pýchu a narušený kontakt s realitou. Tento francouzský psychiatr také rozpracoval třífázový model typického vývoje pronásledování. Jedná se o stádia pýchy, zklamání a hněvu. V prvním stádiu pýchy, poukazuje na erotomana, který je plný očekávání a typickým chováním pro něj je namlouvání a dvoření. Ve druhém stádiu zklamání se naopak objevují obavy, kdy se erotoman cítí zhrzen a začíná obět' pronásledovat. V poslední stádiu hněvu tento erotoman stanovuje majetnické požadavky a uplatňuje jejich prosazení formou agrese, vydíráním nebo pomstou (Čírtková, 2008).

Samotný pojem "stalking" byl mimo jiné také poprvé použit severoamerickými médii v 90. letech k popisu případů pronásledování slavných osobností, prováděných psychicky narušenými fanoušky (Lowney & Best, 1995). Jedním z nejznámějších případů této doby byl bezpochyby atentát na amerického prezidenta R. Reagana, který se stal

---

¹ Erotomanie je psychiatrický termín, využíván především v sexuologii a znamená nadměrně silný pohlavní pud, tedy bažení po sexuálním styku.

v roce 1981. Pachatelem tohoto hrozného činu byl J. W. Hinckley, který se snažil zaujmout herečku Jodie Foster (Vacek, 2001).

Sociální debata o stalkingu nicméně nabrala jiný směr, když feministické hnutí a podpůrné skupiny obětí začaly rozšiřovat rámec tohoto fenoménu až po oblast domácího násilí (Lowney & Best, 1995). Brzy se začalo ukazovat, že stalking představuje významný celospolečenský problém a neměl by se spojovat pouze s malým počtem případů slavných osobností, které byly mediálně šířeny.

Stalking začala média vnímat také díky jeho spojení s násilím. Útok na Teresu Saldanu, vražda Rebeccy Schaeffer a řada žen, která trpěla díky svým expartnerům, ovlivnila zavedení první antistalkingové legislativy v Kalifornii. Podobné incidenty v jiných jurisdikcích urychlily zavedení rovnocenných opatření. Různé proti stalkingové zákony přijaté v průběhu devadesátých let měly za cíl nejen zabránit nežádoucímu obtěžování, ale poskytnout policii pravomoc k tomu, aby zasáhla, než dojde k eskalaci situace a možné vraždě oběti (McEwan, Mullen & MacKenzie, 2009).

2.1.3 Délka trvání stalkingu

Stalking můžeme považovat za chronický jev, vzhledem k jeho dlouhé povaze. Na základě různých studií bylo prokázáno, že stalking představuje spíše deviantní chování než izolovanou činnost. Studie Jasona a kolektivu (1984), která byla provedena ještě před zavedením výrazu stalking jak jej známe dnes, provedla rozhovor s 50 ženami v Chicagu, které byly obtěžovány buď po skončení vztahu, nebo poté, co odmítly romantické námluvy. Tyto ženy byly obtěžovány v průměru 13 měsíců s horní hranicí 120 měsíců. Později Pathé a Mullen (1997) zaznamenali průměrnou délku stalkingu 24 měsíců na základě vzorku 100 australských obětí. Ve Spojených státech na základě Hallovi studie (1998) 145 obětí, bylo zjištěno, že 13% z nich je pronásledováno více než 5 let. Blaauw a kolektiv (2002) zaznamenali průměrné trvání stalkingu na 58 měsíců, přičemž 13% obětí z holandského vzorku 241 osob, bylo pronásledováno více než 10 let. Podle Wondraka (2008) v 80% všech případů, stalking začíná, když končí partnerský vztah a trvání stalkingu se pohybuje od několika měsíců až po několik let, v cca 5% případů, dokonce i od 8 do 21 let. Bylo zjištěno, že průměrná doba trvání je 2 roky se 7 až 8 rozdílnými způsoby stalkingu.

2.1.4 Druhy stalkingu

Obecně může pachatel stalkingu využít velké množství způsobů chování a rovněž ovlivnit jeho intenzitu. Jak už jsme si dříve zmínili, pachatel může využít prostředků jak

legálního charakteru, tak i toho nelegálního.

Mohli bychom si zmínit například formy stalkingu podle Čírtkové (2008):

1. **Kontaktování oběti prostřednictvím komunikačních technologií a prostředků** zahrnuje například telefonování, psaní SMS zpráv, zanechávání vzkazů, fotografií, apod. Tímto jednáním dává pachatel oběti jasnou zprávu o tom, že ji sleduje. Stalker rovněž může zanechávat různé předměty v blízkosti své oběti. Všechny tyto projevy mají především zastrašující a vyhrožující charakter.
2. **Slídění a vyhledávání blízkosti oběti**, znamená intenzivní pronásledování a pozorování oběti. Pachatelé mají v oblibě čekat na oběť například před jejím domem nebo prací a sledovat ji cestou domů v těsné blízkosti.
3. **Pomlouvání a psychické deptání oběti** se projevuje například zasíláním pomlouvačných e-mailů blízkým osobám oběti. Pachatel za oběť objednává například různé produkty, nebo naopak zveřejní inzerát, že oběť něco prodává, případně poskytuje služby, třeba i sexuálního charakteru. Do této kategorie můžeme také zařadit poškozování majetku a útoky na domácí mazlíčky.
4. **Kontaktování oběti přes třetí osoby (stalking by proxy)**, znamená, že se pachatel v tomto případě za oběť vydává a snaží se zmanipulovat a poštvat okolí proti oběti.
5. **Fyzické násilí** má mnoho podob a intenzit. Do této kategorie spadá například bušení či kopání do dveří, napadání, ale i sexuální útoky včetně znásilnění. Příležitostně se mohou objevovat také útoky se zbraní nebo pomocí auta.

Jiní autoři ale uvádějí, že pokusy o rozlišení určitého chování za přijatelné nebo nepřijatelné, jako je obtěžování nebo pronásledování, se zdá být problematické. Významný podíl na toto rozlišování má bezpochyby odlišnost vnímání obtěžujícího chování v závislosti na konkrétní osobě a konkrétní situaci, kdy se toto chování vyskytuje. Sinclair a Frize (2000) se nedomnívají, že je možné jasně rozlišit, jaké formy chování by měly být za stalking označeny.

2.1.5 Kyberstalking

S rozvojem nových technologií a internetu se stalkingu otevřely nové možnosti. Internet podstatně změnil komunikaci mezi lidmi a otevřel jim přístup k informacím a kontaktům mezi nimi. Komunikační technologie nyní poskytují spoustu příležitostí

k pronásledování, monitorování a obtěžování jiných lidí. Běžně se tedy můžeme s tímto chováním setkat například prostřednictvím e-mailu, messengerů nebo různých sociálních sítí. S tím se pojí také podvody nebo krádež identity a různé elektronické sabotáže, jako je třeba spamování. Stalking, který je spojen s používáním internetu tedy označujeme za kyberstalking. Pachatele tohoto činu pak označujeme jako kyberstalkera. Za kyberstalkera tedy označujeme někoho, kdo využívá internet jako zbraň nebo nástroj, pomocí kterého obtěžuje, ohrožuje a vyvolává strach nebo úzkost.

Některé autory trápí otázka, zda by měl být kyberstalking považován za variantu stalkingu, nebo by měl představovat odlišný jev. Některé studie totiž poukázaly na značné rozdíly mezi stalkingem a kyberstalkingem. Jako příklad si může uvést studii, která zjistila, že se vyskytuje vyšší frekvence mužských obětí, co se týče kyberstalkingu ve srovnání s běžným offline stalkingem (Alexy, Burgess & Baker, 2005). Podle dalších autorů může on-line prostředí přilákat pachatele, kteří nebudou obtěžovat jiné osoby mimo virtuální svět (Drebing, Bailer, Anders, Wagner & Gallas, 2014). Podle jiného výzkumu jsou komunikační technologie často používané oběma pohlavími k monitorování intimního života svých partnerů (Burke, Wallen, Vail-Smith & Knox, 2011).

Výzkumy naznačují, že počty případů kyberstalkingu mohou narůstat a to proto, že internet poskytuje bezpečné útočiště, v němž se může pachatel teoreticky skrývat a zakrývat svou totožnost za závojem anonymity. S anonymitou může pachatel doslova předstírat, že je někdo úplně jiný, nebo se schovávat za jinou osobu. Tato anonymita umožňuje pachateli příležitost kontaktovat se prakticky s kýmkoliv, kdo má přístup na internet. (Bowker & Gray, 2004).

Do jisté míry je kyberstalking v zásadě rozšířením tradičního stalkingu. Chování kyberstalkera je podobné v mnoha ohledech tradičnímu chování stalkera, nicméně kyberstalking, přinejmenším z kriminologického a právního hlediska, představuje zcela novou formu kriminálního jednání (Bocij & McFarlane, 2002). Pro oba pachatele, stalkera a kyberstalkera, je typické využívání taktiky a chování, které jsou primárně určeny k obtěžování a v některých případech i ohrožují nebo zastráší oběti (Petrocelli, 2005).

2.1.6 Falešné mýty o stalkingu

V mnoha případech dnes již laická veřejnost má nějaké povědomí o tom, že stalking existuje, ať už je to prostřednictvím médií či zkušeností okolí, nicméně samotné představy o stalkingu bývají mnohdy zkreslené. Čírtková (2008) rozděluje mýty o stalkingu do pěti následujících skupin:

1. **Pronásledování je nemoc**, bývá často mylnou představou nejen oběti o tom, že pachatel trpí psychosomatickou poruchou, nebo se jedná o jedince, který je nesoběstačný. Takové to smýšlení o oběti může být ve svém důsledku pro oběť až nebezpečné, protože pachateli většinou bývají inteligentní lidé, kteří se v reálném životě chovají k lidem laskavě, nebo tak alespoň působí.
2. **Pronásledování je eroticky motivováno**. I když se v případech bývalých partnerů opravdu o tuto motivaci po většinou jedná, není to tak v každém případě stalkingu.
3. **Pachatel je cizí, neznámá osoba**. Lidé si většinou myslí, že od známých osob jim žádné nebezpečí nehrozí a že tito lidé by chování, které nás může ohrozit, nebyli schopni. Paradoxně je ve většině případů opak pravdou, protože právě bývalý partneri jsou procentuálně nejvyšší hrozbou z hlediska stalkingu pro oběť a rovněž se v těchto případech vyskytuje také nejvyšší riziko fyzického násilí.
4. **Konfrontace je dobrou strategií řešení**. Mnoho lidí se domnívá, že stejně jako u jiných konfliktů se i tento dá řešit smírem, nicméně právě v tomto případě se tato metoda absolutně nedoporučuje, protože přímý kontakt často pachatele ke svému jednání ještě více podněcuje.
5. **Zákazy ohledně přiblížení se a vyhledávání kontaktu s obětí jsou vždy účinné**. V některých zemích byly takové to zákony na ochranu oběti přijaty, nicméně v mnoha případech nejsou považovány za dobrý způsob řešení. Záleží totiž také na typu pachatele, protože některé z nich ani tyto zákazy ukotvené v zákoně s hrozbou postihu neodradí. Nicméně je důležité tyto zákony nezavrhnout a navrhovat nové účinnější.

2.2 Stalking a legislativa

Kriminalizace stalkingu se na mezinárodní scéně neustále rozvíjí, ačkoli je primárně omezena především na severoamerický, evropský a australský kontinent. Vzorce chování, které byly kdysi v oblasti práva ze zvědavosti a lhostejností pozorovány, se nyní v mnoha jurisdikcích celého světa, staly zločinem. Právní definice trestného činu stalkingu se v mnoha zemích liší, nicméně obecně obsahují tři prvky: opakované nežádoucí pronásledování, věrohodná hrozba a vyvolávání strachu u oběti.

2.2.1 Stalking a legislativa v zahraničí

Dánsko bylo první zemí, která měla zákon týkající se stalkingu, který se poprvé objevil jako návrh v jejich trestním zákoníku v roce 1912. V roce 1933 vstoupil v platnost nový trestní zákoník. Dánský termín forfølgelse koreluje s anglickým termínem stalking a

znamená jakýkoliv čin, který se opakuje a který narušuje pohodu člověka. Kalifornie byla první jurisdikcí v Severní Americe, která přijala tento zločin v roce 1990, což spustilo vlnu legislativy v celých Spojených státech a Kanadě. Spolu s touto novou právní legislativou, advokátní skupiny rozšířili propagaci na ochranu obětí stalkingu napříč internetem. Kriminalizace stalkingu signalizuje zákonnou obranu proti chování, které je nepřijatelné, děsivé a v mnoha případech nebezpečné (Meloy & Felthous, 2011). Ve Spojených státech většina legislativy popisuje stalking jako záměrný vzor opakovaného nebo nežádoucího pronásledování, které by "rozumná osoba" považovala za vyhrožování nebo vyvolávání strachu (Miller, 2001).

V Anglii a Walesu se Zákon o ochraně před obtěžováním z roku 1997 nepokouší definovat stalking, ale pravidla, kdy osoba nesmí pokračovat v chování, které by znamenalo obtěžování jiné osoby (Sheridan, Blaauw & Davies, 2003).

2.2.2 Stalking a legislativa v České republice

V České republice je stalking trestným činem od 1. 1. 2010 a je právně zakotven jako nebezpečné pronásledování. Trestný čin nebezpečné pronásledování je upraven v § 354 zákon č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku a zní následovně²:

„(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

---

² www.zakony-online.cz

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo
- c) nejméně se dvěma osobami. “

2.3 Stalker

V této kapitole si představíme pachatele stalkingu, tedy stalkera a následně si představíme některé typologie stalkerů a rozdíly mezi muži pachateli a ženami pachatelkami stalkingu.

Meloy (1997) poukazoval na to, že až 72% stalkerů jsou muži. Stalkera popisoval jako nezaměstnaného muže okolo čtyřiceti let, který je buď svobodný, nebo rozvedený a má předchozí trestní, psychiatrickou a drogovou historii. Tento muž má střední nebo vysokou školu a je mnohem inteligentnější než ostatní zločinci. Jeho oběť je mladší než on sám a pachatel měl s touto obětí předchozí sexuální intimní vztah (Meloy, 1999).

Oproti tomu studie Kordvaniho (2000) která byla provedena na vzorku 100 Íránských stalkerů zjistila, že 71% z nich bylo ve věku 17 až 22 let. Farnham, James a Cantrell (2000) pak zkoumal 50 Britských stalkerů a zjistil, že více jak polovina z nich byla postižena psychotickým onemocněním.

U pachatelů stalkingu se objevuje také společný rys a tím je historie trestné činnosti. Blaauw a kolektiv (2002) ve svém vzorku zjistili, že 50% stalkerů mělo záznam v trestním rejstříku. Další autoři (Purcell, Pathé & Mullen, 2001) porovnávali ženské a mužské stalkery a zjistili, že demografické údaje se příliš neliší, nicméně u mužů se vyskytovala kriminální historie v daleko větší míře než u žen.

Většina stalkerů není násilná a míra násilného chování se pohybuje v rozmezí 30 až 40 procent. Násilí často způsobuje vážné fyzické zranění, přičemž většina obětí je zmlácena a pohlavkována. Bylo zjištěno, že míra zabití v případě stalkingu je pravděpodobně nižší než dvě procenta (James & Farnham, 2003).

2.3.1 Typologie stalkerů

Během posledních několika desítek let vyvinuli vědci řadu typologií stalkerů, a proto si některé z nich postupně představíme.

Jako první si můžeme zmínit typologii, kterou vytvořili autoři Zona, Sharma a Lane (1993), ve které popisují čtyři případy stalkingu, respektive stalkerů:

1. **Erotomanie**, která představuje přibližně 10% případů stalkingu a obětí je zde typicky žena, kterou sleduje muž. Doba trvání je v tomto případě stalkingu nejdelší, ale riziko násilí je zde naopak nejnižší.

2. **Obsedantní láska**, představuje přibližně 30% případů stalkingu, kdy pachatelem je muž, který sleduje pro něj známou ženu nebo naopak cizinku. Objevuje se zde fanatická láska k objektu a erotomanická přání.
3. **Prostá obsese**, je praktikována většinou stalkerů a představuje 50% případů stalkingu. Vyskytuje se zde drogová závislost nebo zneužívání návykové látky a rovněž také poruchy osobnosti. Pachatelem je obvykle muž, který byl odmítnut ženou, se kterou měl předcházející intimní nebo jiný vztah. Doba trvání je v tomto případě nejkratší, nicméně riziko násilí je zde nejvyšší.
4. **Falešný syndrom obětí**, se vyskytuje přibližně ve 2% případů, kdy oběť uvádí, že je obětí stalkingu, ať už ze strany známého nebo neznámého pachatele, nicméně ve skutečnosti oběť žádného stalkingu není.

Jelikož typy stalkerů jsou studovány v daleko větší hloubce, různí autoři mají odlišné pohledy na jejich psychopatologii. Někteří se zabývají vztahem k oběti, někteří použitím násilí vůči oběti, nebo jejich motivací ke stalkingu. Proto Mullen, Pathé a Purcell (2000) vyvinuli klasifikaci, která zahrnuje většinu z těchto proměnných a dělí stalkery do pěti skupin:

1. **Hledače intimacy**, reagující na svou osamělost hledáním blízkého vztahu, jsou to nejvíce neodbytní stalkeri.
2. **Odmítnutý stalker**, který reaguje na nevídaný rozpad vztahu s úmyslem usmíření nebo odškodnění.
3. **Neschopní stalkeri**, kteří se snaží o nalezení partnera, ale za použití sociálně nepřijatelných praktik pro navázání vztahu, jako jsou nevhodné a donucovací metody.
4. **Podrážděné stalkery**, kteří reagují na vnímanou urážku nebo zranění prostřednictvím chování, které je zaměřeno na pomstu a obranu.
5. **Predátoři**, kteří usilují o sexuální uspokojení a kontrolu prostřednictvím stalkingu. U těchto pachatelů se z největší pravděpodobností vyskytuje záznam v trestním rejstříku za sexuální násilí.

Další typologie stalkerů, kterou si představíme, pochází od autora Holmese (2001), který tyto pachatele rozděluje na 6 typů:

1. **Sexuálně řízený stalker**, usiluje o to, aby s ním ženy měly ať už dobrovolný nebo nucený sex.

2. **Stalker s neopětovanou láskou**, usiluje o náklonnost u určité osoby, která jej ale tvrdě odmítá, což u něj vyvolává vztek.
3. **Odmítnutý stalker, hledající pomstu**, tento stalker byl svou obětí odmítnut, je vůči ní rozhořčen a přísahá ji pomstu.
4. **Stalker celebrit**, se zaměřuje na slavné lidi. Jedná se ve většině případů o muže, kteří věří, že se do nich celebrita zamilovala (případ Madonny). V některých případech ale stalker duševně propojuje svou identitu s celebritou, kterou pak považuje za rivala (případ Johna Lennona, který byl svým stalkerem zastřelen).
5. **Politický stalker**, je ten, který nepociťuje náklonnost, ale hněv, který jej pohání k obtěžování a hrozbám vůči veřejnému úředníkovi.
6. **Profesionální vrah**, je člověk, který je motivován ziskem, takže je sporné zda patří do typologie stalkerů, nicméně musí existovat psychologický důvod (např. moc, vzrušení), proč tento člověk dává přednost tomuto povolání.

O rok později představují Sheridan a Boon (2002) svou typologii stalkerů, která byla vyvinuta speciálně pro použití orgány činnými v trestním řízení a zahrnuje následující 4 kategorie pachatelů:

1. **Stalking bývalého manžela nebo partnera**, je charakterizován zneužitím, poškozením majetku nebo fyzickým násilím.
2. **Stalking založený na lásce**, má potenciál ohrožení násilím nižší, protože většinou oběť, která pachatele nezná, je považována tímto pachatelem za předmět své lásky.
3. **Stalking založený na bludné fixaci**, zahrnuje fantazii, ve které existuje vztah mezi stalkerem a jeho obětí a je jen otázka času, kdy se tito dva lidé dají dohromady. Většina oběti je neznámá, nebo se s pachatelem zná jen velmi málo a zařazujeme zde velmi často i stalking celebrit.
4. **Sadistický stalker**, nachází potěšení v zastrasování a terorizování své oběti. Tento stalker představuje vysoké riziko nebezpečí pro oběť.

Mohli bychom si rovněž zmínit také nejvíce validní typologii stalkingu, která se jmenuje RECON. Tato typologie identifikuje čtyři skupiny stalkerů: ty kteří se zaměřují na osoby, se kterými měli předchozí intimní vztah; na osoby, které znají; veřejné nebo slavné osobnosti; a v poslední řadě na neznámé jedince. Tato typologie byla vyvinuta za použití

velkého vzorku stalkerů (N = 1005) v Severní Americe. První tři typy stalkerů používají mimo jiné fyzické násilí vůči svým obětem (Spitzberg & Cupach, 2007). Frekvence násilí se podstatně zvyšuje, pokud měl stalker se svou obětí předchozí sexuální vztah. Tato opakovaná zjištění se potvrdila ve velkých městských oblastech na třech kontinentech a naznačuje, že sexuální intimita zesiluje přitažlivost a emocionální reaktivitu stalkera vůči své oběti (Meloy, 2007).

V této podkapitole jsme si tedy představili mnoho různých typologií od různých autorů, nicméně i tyto odlišné typologie vykazují společné znaky. Na základě těchto typologií objevujeme 3 základní kategorie: stalking za účelem získání nového vztahu, stalking za účelem zastrašování, obtěžování, nebo potrestání bývalého partnera a v poslední řadě pak stalking motivovaný mocí a ovládnutím oběti.

2.3.2 Stalker z pohledu genderu

Na základě předchozího textu si můžeme všimnout, že mnoho autorů je zaměřeno především na mužského pachatele stalkingu, nicméně stalkerem se mohou stát i ženy a proto bychom je neměli opomíjet.

Ženské pachatelky stalkingu představují 10% až 25% stalkerů (Baum, Catalano, Rand & Rose, 2009). Purcell, Pathé a Mullen (2001) zjistili, že jediný významný rozdíl mezi pohlavími je, že ženy jsou více zaměřeny na bývalý profesní kontakt a méně se zaměřují na cizí osoby oproti mužům. Podle výzkumu Meloye a Boyda (2003) 50% ženských pachatelek sledovala osoby, které již dříve znala, 27% pachatelek pak sledovala bývalého partnera a 21% žen sledovala cizí jedince. Pozdější studie Meloye, Jamese, Mullena a kolektivu (2011) nicméně identifikovala odlišný vzorec, který můžeme spojovat s tím, že velká část vzorku byla z oddělení bezpečnosti velké zábavní společnosti. V tomto vzorku sledovalo 60% žen neznámé osoby (82% z nich se zaměřila na veřejné osobnosti), 22% žen se zaměřila na bývalého partnera a 18% žen na známou osobu.

Zajímavým zjištěním studie Purcella a kolektivu (2001) bylo to, že ženské pachatelky stalkingu nebyly méně násilné než mužští pachatelé. I když bychom předpokládali, že muži páchají více násilí než ženy, ve skutečnosti nacházíme jen málo důkazů, které by tuto myšlenku podpořily. Většina výzkumů naznačuje, že u mužských i ženských pachatelek nalezneme srovnatelnou míru násilného chování (Meloy & Boyd, 2003). Podle jiných výzkumů pak existují určité důkazy, že ženy páchají násilí ve větší míře než muži (Sinclair & Frieze, 2000). Tato zjištění jsou v rozporu s patriarchálními názory, které se často při stalkingu používají. Existuje však určitá společná víra mezi

západními zeměmi o tom, že muži by neměli používat fyzické násilí vůči ženám. Proto je násilí páchané muži na ženách považováno za méně přijatelné a škodlivé než násilí páchané ženami na mužích (Thompson, Dennison & Stewart, 2012).

2.4 Oběti stalkingu

Nejzávažnější zločiny, jako je znásilnění, loupež nebo přepadení, jsou izolované události v životě oběti a ať jsou tyto zkušenosti jakkoliv hrozné, mají svůj začátek, průběh a konec. Očekáváme emocionální následky pro oběť téměř u jakékoliv trestné viktimizace (Miller, 2008). Co se týče stalkingu, zde se objevuje navíc přidaná vrstva nejednoznačnosti, neurčitosti a utrpení, protože v mnoha případech, oběť netuší, kdo ji pronásleduje, jak špatné to bude nebo kdy toto jednání pachatele skončí. Dokonce i přesto že oběť totožnost pachatele zná, nebo má podezření, často zjišťuje, že může udělat jen velmi málo, proto aby pachatele zastavila. Toto vede k tomu, že psychologická představa života se stalkingem může být neustále traumatizující noční můrou, která může trvat měsíce nebo roky. I když je stalker zadržen nebo se sám vzdá, ekonomické, emocionální a sociální dopady, které způsobil, mohou pronásledovat oběť ještě dlouhou dobu poté (Miller, 2012).

Počet akademických publikací na téma stalking v pozdních osmdesátých a počátkem devadesátých letch byl nízký, literatura prakticky explodovala v následujících letech. Nicméně pouze několik článků se výslovně zabývá obětmi stalkingu. Fiedler (2006) zdůrazňuje selektivní nevědomost vůči obětem ve vědeckých studiích, které se doposud spíše zaměřovaly na profily stalkerů a motivy a metody stalkingu (McEwan, Mullen & Purcell, 2007).

Studium stalkingu v různých zemích ukazuje, že ženy jsou většinou oběťmi a muži jsou pak ve většině případů pachatelé tohoto činu. Průzkumy rovněž ukazují, že většina případů stalkingu, zahrnuje osoby, které se dobře znají a že existence jejich společného předchozího intimního vztahu je poměrně častá (Spitzberg & Cupach, 2007). Davis, Coker a Sanderson (2002) zjistili, že mezi oběťmi stalkingu, 41% žen a 28% mužů bylo pronásledováno jejich bývalými partnery. Další studie nicméně poukazuje na to, že mužské oběti, jsou častěji obtěžovány nebo ohrožovány fyzickým násilím ze strany stalkera, se kterým neměly předchozí intimní vztah. Naopak tato studie hovoří o ženách, které se stávají více oběťmi předchozího intimního partnera a čelí více hrozbám, než skutečnému násilí (Budd & Mattinson, 2000).

2.4.1 Charakteristika obětí

Navzdory skutečnosti, že studie přijímají různé definice stalkingu a používají různé typy vzorků (např. celebrity), je zřejmé, že stalking postihuje velké množství lidí. Oběťmi stalkingu se mohou stát jak ženy, tak i muži. Spitzberg (2002) na základě zkoumání 103 studií zjistil, že 75% obětí jsou ženy. Oběti stalkingu se vyskytují ve všech věkových kategoriích, ale největší skupina obětí je obvykle mezi 18 a 30 lety. Zároveň se oběti vyskytují v celém socioekonomickém kontinuu, ale zdá se, že jsou častěji vzdělané a ve vysokých profesích (Hall, 1998). Studie zabývající se měřením viktimizace pronásledování poukazují na to, že zhruba 10% vysokoškolských žen zažilo stalking. U studentů vysokých škol bylo zjištěno, že průměrná délka trvání stalkingu se pohybuje od 60 až po 180 dní. Pachatel stalkingu často svou vysokoškolskou oběť pronásleduje v rámci školy, ale i mimo ni. V tomto případě pachatelé volí jako nejčastější formu stalkingu telefonní hovor (Fisher, Cullen & Turner, 2000). Kromě toho vysokoškolští studenti také prožívají kyberstalking. Podle výzkumů jsou asi 4% studentů pronásledováni právě touto formou (Alexy, Burgess & Baker, 2005).

Rovněž se viktimizace stalkingu vyskytuje mezi svobodnými i ženatými lidmi a páry, přičemž nejvyšší riziko se vyskytuje u lidí, kteří žijí sami. Tento výzkum také ukázal, že předchozí anamnéza fyzického zneužívání je velmi častá u ženských obětí (Budd & Mattinson, 2000). Dále jsou vysoce rizikové skupiny identifikovány jako homosexuální muži (Tjaden & Thoennes, 1998), nebo také lidé, kteří byli jako děti pohlavně zneužíváni (Davis a kolektiv, 2002). Podle Sheridana, Blaauwa a Daviese (2003) výzkumy celkově ukazují, že se v podstatě obětí stalkingu může stát kdokoliv. Zdá se však, že lidé s vysoce viditelnými pracovními pozicemi (např. politika, média, apod.) jsou vystaveni vyššímu riziku stalkingu. Navíc se zdá, že předchozí zranitelnost a vystavení se domácímu násilí, zvyšuje šance na to, aby se jedinec stal poté i obětí stalkingu.

2.4.2 Dopady stalkingu na oběť

Je zřejmé, že traumatické události mohou mít vážné ekonomické, psychologické a sociální dopady na oběť. Co se týče ekonomické oblasti, oběti stalkingu uvedly finanční ztrátu v důsledku sníženého počtu pracovních hodin nebo v důsledku ukončení pracovního poměru nebo školní docházky (23% až 53%). Dále pak vynakládaly peníze na zvýšení bezpečnosti svého domova, práce nebo svých vozidel (22% až 73%). A v neposlední řadě pak vynakládaly prostředky na nahrazení poškozeného nebo ukradeného majetku apod. Některé oběti pak byly vystaveny děsivé zkušenosti, nicméně přesto vykazovaly jen několik příznaků, zatímco jiné oběti byly vystaveny jen omezenému stupni stalkingu a

vykazovaly mnoho příznaků psychopatologie (Blaauw, Winkel, Arensman, Sheridan & Freeve, 2002).

Také studie Sheridan, Blaauwa a Daviese (2003) poukázala na to, že stalking má závažný negativní dopad na oběti, ať už se jedná o ekonomické, sociální nebo psychologické důsledky (např. deprese, úzkost nebo symptomy posttraumatické stresové poruchy). Stalking má tedy vážné důsledky pro oběť. Oběti mohou změnit své telefonní číslo, přestěhovat se, změnit práci nebo dokonce změnit svou identitu jen proto, aby se často neúspěšně zbavily stalkera. U více než třetiny obětí se objevují klinicky významné symptomy duševní poruchy a u jednoho z pěti případů se pak vyskytují příznaky posttraumatické stresové poruchy (Purcell, Pathé & Mullen, 2005).

Klinické symptomy u obětí stalkingu se mohou kromě již zmíněné posttraumatické stresové poruchy pohybovat také od úzkosti, deprese, intruzivních vzpomínek, záblesků, nočních můr až po zhoršený spánek a zhoršenou chuť k jídlu. Oběti se mohou stát opatrnější a tato opatrnost přetrvává i roky potom, co stalking skončil. Oběť omezuje cestování na veřejná místa, omezuje své možnosti zaměstnání a rovněž také možnosti socializace, což ovlivňuje mnoho dalších činností. Toto chování u oběti díky zvýšenému stresu ještě více zvyšuje její psychickou zranitelnost, přičemž účinky mohou být stejně závažné jak pro oběť fyzického stalkingu, tak i kyberstalkingu a jak už jsme zmínili, oba tyto stalkingy mohou spolu úzce souviset a vyskytovat se současně jako celek (Miller, 2012).

Na základě analýzy existující literatury o této problematice, identifikovali Spitzberg a Cupach (2007) několik kategorií dopadů, které může mít stalking na oběť:

1. **Všeobecná porucha**, která má celkový vliv na životní styl oběti, včetně emocionálního doprovodu.
2. **Afektivní stav**, kdy se objevuje zvýšený hněv, úzkost, deprese, strach, žárlivost nebo také paranoia.
3. **Kognitivní stav**, obsahuje zmatek, nedůvěru, podezíravost, zhoršenou sebeúctu, ale i sebevražedné myšlenky.
4. **Fyzický stav**, který souvisí s poruchami spánku nebo zhoršenou chutí k jídlu, zneužíváním návykových látek a celkovým nezdravým životním stylem.
5. **Sociální stav**, obsahuje dopady stalkingu na vztahy oběti se svou rodinou, přáteli, kolegy z práce a dalšími lidmi.

6. **Efekty resilience**, jsou méně časté a týkají se rozpoznání vnitřních sil a systémů sociální podpory, které umožňují oběti vydržet a překonat utrpení, které stalking přináší.

Ekonomické a sociální dopady stalkingu jsou daleko méně zkoumány než ty fyzické a psychicky, nicméně existují. Do sociálních důsledků zahrnujeme především změnu nebo ztrátu zaměstnání či studia, změnu telefonního čísla, změnu každodenního života, změnu bydliště a negativní vliv na práci nebo studium. Co se týče reálné částky peněz, kterou oběť musela v souvislosti se stalkingem vydat, existuje jen hrstka studií, která poskytuje skutečné údaje, nicméně nezkoumá náklady podle pohlaví nebo na základě předchozího vztahu mezi obětí a stalkerem. Baum a kol. (2009) zjistili, že pouze 10% obětí vynaložilo částku menší než 250 dolarů a 13% obětí uvedlo částku 1000 dolarů a více. Mezi tyto výdaje patří advokát, soudní náklady, náklady na stěhování a péče o děti.

Existují důkazy, které naznačují, že úzkostné, opatrné a podezřelé způsoby interakce mohou odcizit jednotlivce od jejich obvyklých a dříve cenných zdrojů podpory, což vede k další sociální izolaci (Mullen, Pathé & Purcell, 2000). Podle Patheovy a Mullenovy (1997) předchozí studie, někteří jedinci omezili své vycházky a výlety (70%) a někteří respondenti uváděli významné narušení jejich života tím, že se snažili vyhnout některým místům včetně zaměstnání. V další studii (Eke, 1999) mnoho obětí uvádělo, že mají nového partnera, nicméně díky stalkingu došlo k napětí vztahu mezi obětí a jejím současným partnerem, které v některých případech vedlo až k rozpadu tohoto vztahu. Další osoby pak uváděly, že pochybují, že by někdy ještě byly schopni navázat jiný vztah. Eke také měřil subjektivní životní spokojenost obětí a zjistil, že jsou méně spokojeni se svým životem než jedinci, kteří stalking nezažili.

2.4.3 Copingové strategie oběti

Na základě analýzy literatury o obětech stalkingu, byla zjištěna řada copingových strategií, které s větší nebo menší mírou pomáhají oběti zmírnit scénář stalkingu. Jednou z nich je *strategie společného pohybu*, což znamená, že se oběť promyšleně snaží o jednání se stalkerem, proto, aby ji nechal být (např. "Budeme přátelé a půjdeme si každý svou cestou"). Nicméně toto jednání v láskou posedlém stalkerovi udržuje plamen naděje, že díky tomuto kontaktu se oběť do stalkera může časem zamilovat. Pro stalkera, který je motivován pomstou díky předchozímu intimnímu vztahu, to znamená další moc nad obětí a tedy pokračování ve svém obtěžování a zastrahování. Další strategií je *pohyb proti*, pomocí které se oběť snaží pomocí klidu nebo násilí odradit stalkera, v případě že

předchozí strategie společného pohybu nebyla úspěšná. Jedná se o přímé aktivity, které zahrnují výhrůžky stalkerovi a snaží se jej zranit, nebo snaha o získání pomoci třetích stran, jako jsou přátelé, příbuzní nebo policejní orgány, které mohou zasáhnout. Přímé hrozby a výhrůžky stalkerovi se nicméně oběti nedoporučují, protože mohou pouze ještě více povzbudit stalkera ve svém jednání a rovněž mohou jeho jednání vystupňovat až k fyzickému zranění oběti. *Strategie úniku* zahrnuje pokusy o útěk před stalkerem, pomocí změny telefonního čísla, práce, bydliště, apod. Bohužel díky kombinaci vytrvalosti a chytrosti a s pomocí elektronických databází nemají stalkeri potíže svou oběť najít a pokračovat ve svém obtěžování. Protože oběť netuší, kdo ji obtěžuje, může se stalkerovi sama ozvat ze předpokladu, že řeší běžné životní situace, jako jsou děti nebo finance a sama se tak odhalí. *Vnitřní strategie* pak zahrnují pokusy oběti vypořádat se, popřít nebo přesměrovat tento problém, což jednoduše znamená ignorovat stalking. Jedná se o účinnou strategii, pokud stalkera odradí, pokud ne, tak oběť zanedbá různá bezpečnostní opatření. Některé z těchto činností mohou dočasně zmírnit stres, a pokud je to bezpečné, doporučuje se obětem pomoc vypořádat se s utrpením, například pomocí medikace nebo psychoterapie. Tato pomoc však samotný problém neřeší a naopak může oběť učinit ještě zranitelnější, protože sníží její ostražitost a její odhodlání odradit stalkera. *Vnější strategie* zahrnují zásah třetích stran, tedy přátel, profesionálu v oblasti duševního zdraví, policie a právní ochrany. Přibližně polovina obětí stalkingu se v určitém okamžiku spojí s policií a v případě, že je stalker znám, dochází k zapojení soudního systému, který stalkera ve svém jednání vůči oběti omezí. Přibližně 15% stalkerů však tato omezení nezastaví a tito pachatele neřeší důsledky svého jednání a udělají cokoli, aby se ke své oběti dostali. Kromě toho se tito pachatele rychle učí, co se týče dodržování zákona, a nalézají důmyslné způsoby, jak svou oběť dále mučit (Cupach & Spitzberg, 2004).

2.4.4 Obranné strategie

Stejně jako oběti jiných trestných činů, i oběti stalkingu nemusí být bezmocné. Zmíníme si obranné strategie, které je vhodné použít na základě scénáře konkrétního stalkingu a životních okolností oběti. Tato doporučení jsou vhodná jak pro ženské tak i mužské oběti. Miller (2012) navazuje na poznatky řady expertů a popisuje následující strategie:

1. **Odeslat jasnou zprávu a ukončit kontakt**, je důležité obzvláště pokud se oběť se stalkerem zná. Ať už stalker používá jakékoli komunikační médium (mobil, e-mail, dopis), oběť by mu měla dát jasně najevo, že o žádný kontakt nestojí.

Oběť by měla ignorovat všechny další zprávy, ale zároveň je uchovávat a dokumentovat. Pokud oběť musí komunikovat se stalkerem například kvůli péči o dítě, měla by tuto komunikaci omezit pouze na praktické záležitosti týkající se daného problému. Pokud oběť stalkera nezná, nejjednodušším řešením je nereagovat na žádnou zprávu.

2. **Uchovávat papírovou nebo elektronickou stopu**, ať už se jedná o kopie nebo originály všeho, co stalker oběti jakýmkoliv způsobem zašle. Oběť by v ideálním případě měla shromažďovat tyto informace na bezpečném místě a nereagovat na žádnou z těchto komunikací. Dodávky květin a dárku by pak měly být odmítnuty a vráceny zpět.
3. **Zmenšení cíle**, například prostřednictvím změny telefonního čísla, které oběť poskytne pouze několika vybraným osobám, ale staré číslo nechá funkční, aby stalkera zmátla. Pokud se oběť domnívá, že ji někdo sleduje, měla by změnit svou pravidelnou trasu. Oběť by si rovněž měla zabezpečit svou poštovní schránku, aby zabránila stalkerovi v krádeži nebo vkládání věcí do této schránky. Zároveň by oběť měla mít vždy po ruce svůj mobilní telefon, když někde jde.
4. **Ochrana vlastní osoby**, zahrnuje různé kurzy sebeobrany nebo zacházení se zbraní. Některé oběti stalkingu se budou s těmito opatřeními cítit pohodlněji. Dále by si oběti měly zajistit své domovy a pracoviště pomocí zámků, psů a poplašných systémů. Není nutné budovat kolem sebe úplnou pevnost, ale je nezbytné využívat zdravý rozum a používat bezpečnostní systém, který odpovídá úrovni hrozby, kterou stalker představuje.
5. **Zajistit si pomoc**, například prostřednictvím policie a zákonů, které se stalkingem souvisí. Vandalismus, který může stalking doprovázet je sám o sobě zločinem a může vést k zatčení stalkera. Některé stalkery může také přítomnost a hrozba policie od svého jednání dostatečně odradit. Oběť by si měla zajistit také podporu například ze strany psychologů, podpůrných skupin, členů rodiny, ale i přátel, kteří mohou sloužit jako praktické a emocionální nárazníky.
6. **Použití soudů**, se většinou doporučuje obětem, které své stalkery znají a obtěžování se zvyšuje na nebezpečnou úroveň.
7. **To není fér**. Mnoho obětí se potýká s myšlenkou, proč se tato situace stála právě jí. Stejně jako u dopravních nehod, nečekaných nemocí a přírodních živlů musí být oběť i v tomto případě připravena podniknout kroky k ochraně sebe

sama. Dobrou zprávou je, že ve většině případů je stalking nenásilný a netrvá déle než rok a půl. Pokud si oběť dokáže udržet své odhodlání tak dlouho, je pravděpodobné, že naskočí zpátky do svého běžného života.

2.4.5 Prevence, doporučení a praktické rady institucí v ČR

Policie České republiky³ na svých stránkách zmiňuje mimo jiné také prevenci stalkingu. Radí zde obětem, aby dali stalkerovi na vědomí, že o něj oběť nestojí a nemá o něj zájem. Doporučuje, aby oběť přerušila osobní kontakty s pachatelem a neodpovídala na vzkazy, sms, apod. Oběť by se měla vyhýbat místům možného setkání a měla by změnit své návyky a v žádném případě nechodit s pachatelem na schůzky. Důležité je uchování všech sms, mailů a dalších materiálů, které stalker své oběti zaslal. Jedná se totiž o možný důkazní materiál. Oběť by měla informovat své nejbližší o pronásledování, případně zmínit totožnost útočníka, pokud je známá a jednoduše vyhledat pomoc. Mimo domov je dobré pohybovat se s další důvěryhodnou osobou a nosit s sebou kromě mobilu, také legální prostředky obrany jako je například pepřový sprej. Je dobré rovněž veřejně nezveřejňovat své osobní údaje a poskytovat je pouze důvěryhodným osobám. V České republice máme k dispozici odborné instituce, na které se můžeme obrátit, jako například Bílý kruh bezpečí, které pomáhají obětem trestných činů. Pokud si je oběť jistá pronásledováním a jednání pachatele v ní vzbuzuje obavy a strach, měla by kontaktovat Policii ČR.

Na těchto stránkách rovněž najdeme doporučení jak reagovat na nevyžádané telefonní hovory. Měli bychom mít na paměti, že většině volajících jde především o publikum a případné negativní reakce volaného. Pokud se volaný ocitá v rozpacích nebo je rozčilený, uspokojuje tak volajícího a nevědomky jej podporuje v dalším obtěžujícím jednání. Jednoduchým řešením je, že nevyžádané hovory oběť jednoduše nepřijme, případně ihned zavěsí. V případě, že telefonáty, sms, nebo e-maily neustávají a naopak nabírají na intenzitě, měli bychom vyhledat pomoc policie. Dalším možným řešením je změna telefonního čísla a e-mailové adresy, nebo záznamník s mužským hlasem.

Zmínili jsme si instituce, které obětem mohou pomoci. Bílý kruh bezpečí⁴ radí obětem, aby udělaly maximum pro svou bezpečnost a vypracovaly si bezpečnostní plán. V rámci obecných zásad, bychom měli věřit své intuici, především nepodcenit situaci a vyhledat pomoc ze strany blízkých nebo Policie ČR. Dále pak kromě již dříve zmíněného bychom neměli zapomínat také na své děti a vytvořit bezpečnostní plán i pro ně a ve všech těchto opatřeních je nutné setrvat po celou dobu stalkingu, který samozřejmě může trvat i

³ www.policie.cz/clanek/prevence-stalking.aspx

⁴ www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/

roky.

Kromě těchto institucí, působí v rámci České republiky různá občanská sdružení, která také mohou obětem stalkingu pomoci. Jedním z nich je například Občanské Sdružení STOPSTALKING o.s., které informuje veřejnost o tom, co vlastně stalking je, nabízí odpovědi na praktické otázky týkající se této problematiky a nabízí těmto lidem pomoc.

2.5 Výzkumy o obětech stalkingu

V této kapitole si představíme několik výzkumů, které se zabývají oběťmi stalkingu. Nejprve si představíme zahraniční studie, následně pak české.

2.5.1 Zahraniční výzkumy o obětech stalkingu

Kamphuis a Emmelkamp (2001) provedli výzkum s ženskými oběťmi stalkingu (N=201), jejichž průměrný věk byl 43 let. 26% procent z nich bylo vdaných, nebo žily s partnerem a 72% bylo svobodných, rozvedených, nebo ovdovělých žen. V 73% případů se ženy staly oběťmi stalkingu ze strany jejich bývalých partnerů. Průměrná doba pronásledování pak byla 38 měsíců, přičemž 71% respondentek uvedlo, že byly pronásledovány po dobu dvou let a déle. Tato studie je výjimečná tím, že byla první rozsáhlou studií mezi podpůrnými skupinami ženských obětí stalkingu, které dokládají dopad stalkingu pomocí standardizovaných metod. Zjištění autorů naznačují, že zkušenost se stalkingem často vedla k značnému stresu, psychiatrické morbiditě a mnoho obětí rovněž trpí klinickými nebo subklinickými posttraumatickými stresovými poruchami. Téměř třem čtvrtinám obětí bylo vyhrožováno násilím a proti polovině respondentek bylo toto násilí opravdu použito. Obecně tedy můžeme o stalkingu tvrdit, že je spojen s těžkým a vleklým utrpením pro oběť.

Blaauw a kolektiv (2002) provedli další studii o obětech stalkingu. Jejich vzorek se skládal z 241 obětí, které zažívaly stalking minimálně po dobu jednoho měsíce a zažily také více obtěžujících forem chování. 89% obětí bylo ženského pohlaví, zbylých 11% byli muži. Nejmladší oběť měla 19 let, nejstarší pak 82 let a průměrný věk byl 43,4 roků. Většina obětí žila sama (70%), byla zaměstnaná (59%) a měla děti (76%). V 11% případů byly oběti známými osobnostmi. V 68% případů došlo k důvěrnému vztahu se stalkerem, 26% stalkerů oběť znala a 6% stalkerů bylo pro oběť cizích. 88% obětí pak bylo pronásledováno pachatelem mužského pohlaví. Tito autoři využili dotazník, který sestavili podle dotazníku Pathéa a Mullena (1997) a Wrighta a kolektivu (1996). Psychiatrické symptomy pak byly zkoumány prostřednictvím 28 položkové verze General Health Questionnaire. Tato studie poukazuje na nápadně vysokou úroveň psychopatologie u obětí

stalkingu.

Ačkoli mnoho studií zaznamenalo psychosociální dopady stalkingu a obtěžování, doposud mnoho studií nevyužilo dobře navržených inventářů pro měření výskytu a závažnosti stalkingu na oběť. Právě o to se ve své studii pokoušejí autoři Turmanis a Brown (2006), kteří navrhnou škálu, která by měla pomoci psychologům a psychiatrům lépe posoudit stalking v rámci základní teoretické, praktické a výzkumné roviny, s cílem poskytnout těmto lidem více informací o úrovni sledování nebo obtěžování oběti, spíše než se jenom zaměřovat na dichotomii, zda došlo k pronásledování nebo obtěžování. Celkem se této studii zúčastnilo 176 žen a 21 mužů ve věku 17 až 63 let s průměrným věkem 24,5. Autoři využili celkem 4 škály: The Stalking and Harassment Behaviour Scale (SHBS), Beckův inventář úzkosti, BDI-II a The Davidson Trauma Scale. Čtyřicet (22%) účastníků této studie uvedlo, že chování jejich bývalého partnera nebylo nežádoucí, nicméně zbylých 159 (78%) účastníků uvedlo, že jsou příjemci nežádoucího chování a byli označeni za oběti stalkingu. Většina (86,2%) obětí stalkingu byly ženy, které byly obtěžovány muži. 7% mužských a 8% ženských obětí pak bylo obtěžováno ženami. Doba trvání stalkingu se pohybovala od jednoho měsíce až po 14 let. Průměrná doba trvání byla pak 6 měsíců. Téměř všechny (97,2%) oběti udávali více forem obtěžování, které obvykle zahrnovali dohled, kontakt a komunikaci.

Kuehner, Gass a Dressing (2007) ve své německé studii provedli náhodný výběr 1000 mužů a 1000 žen ve věku 18 až 65 let, ze kterých získali 675 platných dotazníků. Průměrný věk tohoto vzorku byl 42,5 let a 58,9% účastníků byla ženského pohlaví. 78 dotazovaných osob splnilo kritérium oběti stalkingu a 11 respondentů bylo pronásledováno v době výzkumu. Podle tohoto výzkumu trpěly oběti stalkingu výrazně vyšším výskytem jakýchkoli současných duševních poruch dle DSM-IV.

Pro zajímavost bychom si mohli zmínit také indický výzkum autorů Jaishankara a Kosalaih (2007), kteří se pokusili analyzovat povahu a rozsah obětí stalkingu mezi vysokoškolskými studentkami. Pro tuto studii bylo vybráno 150 respondentek. Většina obětí (43,3%) uvedla, že před vlastní viktimizací o stalkingu neslyšela. 68,7% stalkerů bylo podle odpovědí obětí neznámých a nejčastější metodou, kterou stalkeri využívali, bylo sledování (55,3%). Druhým nejčastějším obtěžováním pak byly telefonní hovory (30,7%). Vysoké procento obětí (72%) nehlásilo svou viktimizaci policii, nicméně o tomto problému často mluvily se svými kamarády a v některých případech i s rodinnými příslušníky.

Autoři Englebrecht a Reynolds (2011) provedli studii, která zkoumala rozdíly u obětí

stalkingu z hlediska genderu v rámci toho, kdy si oběť uvědomí, že je pronásledována. Jejich vzorek byl poměrně rozsáhlý a autorům se podařilo získat data od 1 551 osob, z nichž bylo 1 265 žen a 286 mužů. Věk obětí se pohyboval od 18 do 90 let a celkový průměr byl 43 let. Autoři považovali za oběti stalkingu jedince, u kterých se objevilo jedno nebo více druhů chování typické pro stalking a toto chování se objevilo více než jednou. Muži si častěji uvědomili, že se stali obětí stalkingu, pokud je někdo fyzicky napadl, objevil se kyberstalking nebo se pachatel vyskytoval poblíž své oběti na veřejných místech. Oproti tomu ženy si tuto skutečnost častěji uvědomily, pokud se objevilo vloupání pachatele do jejich domu nebo auta, kyberstalking, telefonní hovory nebo zprávy od stalkera a rovněž třeba také i sledování.

Mohli bychom si ještě zmínit další americkou studii od stejných autorů Reynse a Englebrechtové (2012), kteří později zkoumali také faktor strachu u obětí stalkingu. Této studie se zúčastnilo 1 457 respondentů. Cílem studie bylo zkoumání úrovně strachu oběti na samotném začátku stalkingu a strachu, který se vyvinul v průběhu tohoto činu. Autoři zjistili, že 28% obětí pocíťovalo strach na počátku a 15% obětí pak bylo vystrašených při rozvoji stalkingu. Charakteristika konkrétního stalkingu a charakteristika obětí měla značný vliv na to, jakou míru strachu oběť pocíťovala při zahájení tohoto činu. Incidentsy jako je poškození majetku, hrozby nebo fyzické útoky, zvyšovaly pravděpodobnost, že oběť bude strach pocíťovat a dokonce tuto úroveň až sedmkrát zvýšily oproti obětem, které zažívaly méně závažné formy stalkingu.

Ve stejném roce provedli svou studii Purcell a kolektiv (2012), ve které zkoumali prediktory obecné psychopatologie a postraumatické reakce u obětí stalkingu. Jejich vzorek se skládal z 236 respondentů, kteří byli pronásledováni alespoň po šest měsíců, a toto chování v nich vyvolávalo strach. Výsledky této studie poukazují na to, že obě formy psychiatrické morbiditý jsou významně ovlivněny povahou stalkingu, zejména pak podléhajícím hrozbám a copingovým strategiím. Autoři zmiňují, že pracování na vytváření adaptivních kognitivních copingových strategiích je důležité pro léčbu obětí stalkingu a podle zkušeností autorů jim toto může pomoci získat zpět svůj předchozí život. Dále pak tato studie poukázala na to, že u obětí, které jsou aktuálně vystaveny stalkingu, se objevuje vyšší úroveň psychopatologie, než u těch obětí, u kterých již stalking skončil. Toto může znamenat, že po ukončení stalkingu může dojít ke zlepšení některých obtíží u oběti.

Následující studie autorů Geistmana a kolektivu (2013) zkoumala reakce obětí násilného i nenásilného stalkingu v souvislosti s tím, zda oběť jednala proti stalkerovi na vlastní pěst, nebo získala pomoc od druhých. Studie se zúčastnilo 2 174 osob

z vysokoškolského prostředí a 601 osob z nich bylo později označeno za oběti stalkingu. Konkrétně pak 53% respondentů ženského pohlaví a 47% mužů. Věk těchto respondentů se pohyboval od 18 do 60 let. Zjištění poukázala na to, že oběti, které získaly pomoc od rodiny a přátel, byly úspěšnější v potlačování účinků násilné i nenásilné formy stalkingu. Oproti tomu metody řešení stalkingu jako je například zapojení policie, se ukazovalo často jako neúčinné. Stejně tak reakce, kdy se oběť snažila stalking vyřešit sama byla v lepším případě neúčinná, v tom horším případě mohla být pro oběť nebezpečná a mohla ještě více zhoršit situaci.

Maran, Varetto a Zedda (2014) ve své italské studii zjišťovali zkušenosti se stalkingem na vzorku 765 zdravotních sester a bratrů. Z tohoto vzorku bylo 107 těchto zdravotníků, kteří se stali obětmi stalkingu. Konkrétně 90 žen a 17 mužů ve věku od 19 až po 60 let. Většina obětí (67,3%) znala svého stalkera, který byl většinou mužského pohlaví (75,7%). Dvacet osm obětí bylo pronásledováno bývalým partnerem a čtyřicet čtyři se pak stalo obětmi díky známé osobě. V době vyplňování dotazníku většina respondentů již nebyla oběťmi (77,6%), zatímco 9,6% bylo stále oběťmi a 13,1% nevědělo, zda stalking ještě trvá či nikoliv. Trvání stalkingu se pohyboval v rozmezí od 4 do 572 týdnů, s průměrnou dobou 67 týdnů. Bývalý partneri nejčastěji své oběti obtěžovali prostřednictvím telefonních hovorů (60,7%), stejně tak stalkeri, kteří se se svými oběťmi znali, využívali tuto formu nejčastěji (50%), co se týče neznámých pachatelů, tato forma byla využita v 62,9% případů. Tato studie poukázala na to, že se u obětí vyskytují jak fyzické, tak emocionální důsledky. V průměru však převažují důsledky emocionální, jako je úzkost (51,4%), strach (49,5%), vztek (47,7%) a zmatek (22,4%), fyzické následky pak zahrnují poruchy spánku (29,2%), poruchy chuti k jídlu (23,6%), únava (20,6%) a další. Zajímavým zjištěním byla narůstající nedůvěra, zejména u obětí bývalých partnerů.

2.5.2 České výzkumy o obětech stalkingu

Pravděpodobně nebude velkým překvapením, že nám česká vědecká sféra neposkytuje příliš mnoho kvalitních studií o dané problematice, proto bychom rádi v této podkapitole zmínili českou studii Podané a Imříškové (2014), ve které se autorky zabývají zkoumáním faktorů, které zvyšují úroveň strachu u obětí stalkingu a jejich strategie zvládání tohoto strachu. Výzkum byl prováděn na vzorku 147 českých obětí stalkingu. Výsledky tohoto výzkumu ukázaly, že ženské oběti, které byly obtěžovány mužskými pachateli po dlouhou dobu, jsou nejvíce otřesené. Nejvyšší úroveň strachu je pak vyvolána neznámým pachatelem. Mezi praktiky, které vyvolávají největší strach, patří přímá agrese,

zatímco typické sledování oběti, úroveň strachu příliš neovlivňuje. V tomto výzkumu byly identifikovány tři copingové strategie obětí, a to proaktivní chování (47% obětí), vyhýbání se (30%) a pasivita (23%). Zkoumáním asociací mezi copingovými strategiemi a strachem u obětí autorky zjistily, že ženské oběti, jejichž chování je proaktivní, vyjadřují vyšší míru strachu než mužské oběti. Tato studie celkově potvrzuje genderové rozdíly jak v copingových strategiích, tak i úrovni zvládnání strachu u obětí stalkingu.

3. Empirická část

3.1 Výzkumný problém, cíle, hypotézy

3.1.1 Výzkumný problém a cíle

V Teoretické části této práce jsme se dozvěděli, že problematika stalkingu se dnes již netýká pouze slavných osobností, ale běžných lidí bez rozdílu věku, pohlaví či socioekonomického postavení a tato problematika může značným způsobem ovlivnit každodenní život těchto lidí.

Předchozí studie se proto také nespecifikovaly pouze na konkrétní skupiny a spíše se snažily o získání co největšího vzorku obětí tohoto trestného činu. Bohužel dodnes stále neexistuje mnoho významných českých studií, proto do značné míry využíváme výzkumy zahraniční a rovněž se pro porovnání zaměříme právě na ně.

Hlavním cílem naší studie je zjistit zda se u obětí stalkingu vyskytuje souvislost mezi aktuální závažností deprese a aktuálním pronásledováním, protože Purcell a kolektiv (2012) ve svém výzkumu uvádějí vyšší úroveň psychopatologie u obětí, které jsou aktuálně stalkingu vystaveny, oproti těm, u kterých již stalking skončil. Dále pak Miller (2012) zdůrazňuje kromě výskytu posttraumatické stresové poruchy, přítomnost úzkosti a deprese. Proto předpokládáme, že se bude vyskytovat souvislost mezi aktuální mírou deprese a aktuální epizodou pronásledování. Porovnáme si také, zda se neobjevují rozdíly mezi muži a ženami u dotazníku BDI-II. Autoři většinou nezmiňují tyto rozdíly, protože zkoumají oběti stalkingu na ženské populaci, nebo se v jejich vzorku objevuje oproti ženám minimum mužských obětí. Budeme tedy rovněž předpokládat, že se významné rozdíly mezi pohlavími neobjeví.

Dále autoři (Blaauw a kolektiv, 2002; Turmanis & Brown, 2006) uvádějí, že většina obětí, která zažila více forem obtěžujícího chování, se cítí zranitelnější a bezmocnější, proto si porovnáme souvislost mezi výskytem obtěžujícího chování a tím jak toto chování oběti stalkingu znepokojuje. Předpokládáme, že se bude vyskytovat u obětí stalkingu souvislost mezi četností výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování.

3.1.2 Dílčí cíle a hypotézy

Naši první výzkumnou otázku, která se týká souvislosti mezi aktuální závažností deprese a aktuálním pronásledováním, můžeme vymezit následovně:

„U obětí stalkingu existuje pozitivní korelace mezi aktuální mírou deprese a aktuální epizodou pronásledování.“

H1: U obětí stalkingu existuje statisticky významná pozitivní korelace mezi aktuální mírou deprese a aktuální epizodou pronásledování.

Naši druhou výzkumnou otázku, která se týká rozdílu mezi muži a ženami v aktuální míře deprese, můžeme definovat takto:

„Mezi muži a ženami se neobjevuje rozdíl v aktuální přítomnosti deprese u BDI-II.“

H 2: U mužů se neobjevuje statisticky vyšší rozdíl v aktuální přítomnosti deprese než u žen u dotazníku BDI-II.

Naši třetí výzkumnou otázku, která se týká souvislosti mezi častostí výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování, si můžeme vymezit následovně:

„ U obětí stalkingu existuje pozitivní korelace mezi častostí výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování.“

H 3: U obětí stalkingu existuje statisticky významná pozitivní korelace mezi častostí výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování.

3.2 Metodologický rámec výzkumné studie

3.2.1 Aplikovaná metodika

Tato výzkumná studie byla realizovaná od 18. 12. 2017 do 1. 3. 2018 formou kvantitativního šetření za využití internetového dotazníku vytvořeného prostřednictvím aplikace Formuláře Google. Otázky dotazníku kromě sebesposuzovacího inventáře BDI-II jsou k nahlédnutí v přílohách této práce.

Respondenti byli osloveni z velké části prostřednictvím Občanského sdružení Stopstalking o. s., které kladně hodnotilo náš dotazník a prezentovalo ho na svých webových stránkách a také na svém profilu na Facebooku. Dále byl tento dotazník šířen na Facebooku prostřednictvím různých skupin, především pak těch univerzitních, kde se vyskytuje značná část populace. Dotazník byl prezentován s názvem „Oběti stalkingu“ a žádal o vyplnění pouze jedince, kterých se tato problematika týká a rovněž jsme připojili prosbu o jeho sdílení mezi své přátele a známé, aby se dotazník dostal k co nejvíce lidem. Blíže oslovování respondentů popíšeme v kapitole Organizace a průběh realizace studie.

Respondenti byli samozřejmě informováni o anonymitě účastníků výzkumné studie, o jeho zaměření a použití, možnosti zaslání výsledků výzkumu prostřednictvím e-mailu a v neposlední řadě také o možnosti zeptat se nebo se svěřit se svým konkrétním problémem.

3.2.2 Dotazník

Náš dotazník se skládá ze tří hlavních částí, demografických údajů a vyřazovacích otázek, abychom zajistili, že použijeme odpovědi pouze od jedinců, kteří se někdy stali obětí stalkingu. Celkem tento dotazník tvoří 50 položek. Dotazník obsahuje 2 položky, které jsou zaměřeny na získání demografických údajů, jako je pohlaví a věk respondenta. Následující 2 informativní otázky slouží k tomu, zda respondent ví co je to stalking a jaká je jeho osobní zkušenost se stalkingem.

První část tvoří dotazník vlastní konstrukce, který je založen na zkušenostech obětí, které jsme získali prostřednictvím různých diskusních fór, kde se oběti svěřovaly se svými zkušenostmi a radily si jak danou situaci řešit. Otázky jsme tvořili rovněž na základě skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování. Zařadili jsme se zde také otázky, které se zabývají dopady stalkingu na oběť a zda oběť kontaktovala nějakou instituci. Celkově tato část obsahuje 16 položek, převážně s dichotomními odpověďmi ano/ne. Otázka na délku pronásledování je pak otevřená a otázka zaměřená na pachatele, dává respondentovi možnost výběru ze tří odpovědí. Tato část dotazníku bude spíše podkladem pro popisnou statistiku.

Druhou část dotazníku tvoří BDI-II v originále Beck Depression Inventory–II, v českém jazyce jej pak známe jako Beckovu sebesposuzovací škálu pro dospělé. Tento psychodiagnostický nástroj slouží ke zjišťování aktuální přítomnosti a závažnosti deprese. Samotný sebesposuzující inventář se skládá z 21 položek, které jsou zaměřeny na motivační, kognitivní, afektivní a také fyziologické symptomy deprese. Každá položka tohoto dotazníku se zaměřuje na konkrétní symptom deprese, přičemž odpovědi na jednotlivé položky jsou zaznamenávány na čtyřbodové škále od 0 do 3 a každému z těchto bodů je přiřazeno jedno tvrzení. Úkolem respondenta je vybrat si takové tvrzení, které nejlépe vystihuje jeho stav v posledních 14 dnech. Vyšší zvolené číslo nám bude indikovat výraznější přítomnost deprese.

Třetí část dotazníku se pak skládá z 9 položek vlastní konstrukce, které vhodně doplňuje první část dotazníku a které byly inspirovány dotazníkem The Stalking and Harassment Behavior Scale (SHBS) od autorů Turmanise a Browna (2006), který jsme zmiňovaly v teoretické části této práce. Tento dotazník se skládá z 11 položek, které jsou

především zaměřeny na chování stalkera a na to, jak toto chování oběti znepokojuje.

Položky našeho dotazníku se skládají z dichotomních odpovědí a z výběru z více možností. Dvě položky se skládaly z různých chování stalkera, kde měli respondenti na stupnici 1 až 10 uvést, jak často se toto chování opakovalo, přičemž 1 znamenala možnost "málo", 5 znamenala "pravidelně" a 10 "po celou dobu". U druhé položky pak na stupnici 1 až 10, jak respondenty toto chování znepokojovalo, přičemž 1 znamenala možnost "nechávalo mě to klidným/klidnou, neděsilo mě to" a 10 znamenala "cítil/a jsem se ohrožený/á, vyděšený/á".

Samotný dotazník byl konstruován tak, abychom jasně rozpoznali jedince, kteří s touto problematikou nemají zkušenosti a neovlivnili nám tak naše výsledky, což se nám osvědčilo, protože se našel jeden respondent, který se stalkingem neměl žádnou zkušenost.

3.2.3 Výzkumný soubor

V teoretické části práce jsme se dozvěděli, že stalking postihuje široké spektrum lidí, bez ohledu na pohlaví, věk či socioekonomickou situaci oběti. Proto jsme se rozhodli neomezovat rozsah horní věkové hranice. Vzhledem k tomu, že byl dotazník prezentován pouze v internetové podobě, jsme se rozhodli nezletilé a teenagery vynechat pro komplikovanost získání souhlasu rodičů a stanovili jsme si minimální hranici na 18 let, což nakonec nebylo potřeba, protože se osoby mladší tohoto věku dotazníkového šetření nezúčastnily. Výzkumný soubor jsme pak omezili pouze na ty jedince, kteří se skutečně stali obětí stalkingu, protože právě na tyto jedince byla tato práce zacílena. Další omezení souboru se neukazovalo jako potřebné, vzhledem k citlivosti daného problému.

Sběr dat probíhal metodou samovýběru, dále pak metodou sněhové koule a záměrného výběru.

Samotný výzkumný soubor tvořilo 49 respondentů. Po vyčištění dat jsme byli nuceni vyřadit jednoho mužského respondenta, protože neměl osobní zkušenost se stalkingem a tudíž se nemohl stát ani obětí tohoto pronásledování. Zbylo nám tedy 48 platných dotazníků. Věkové rozmezí našich respondentů bylo 20 až 53 let. Průměrný věk respondentů činil 27,79 let (std. odchylka 8,27), modus byl 21 let a medián 24,5 let. Výzkumný soubor tvořilo 43 žen (89,6%) a 5 mužů (10,4%).

3.2.4 Organizace a průběh realizace studie

Tato studie byla realizována od 18. 12. 2017 do 1. 3. 2018 prostřednictvím online dotazníkového šetření. Ve stejný den, kdy bylo spuštěno toto dotazníkové šetření, jsme požádali o zveřejnění dotazníku Občanské sdružení Stopstalking o. s., které dotazník

vyvěsilo na svých Facebookových stránkách a odkazovalo na něj rovněž i na jejich webových stránkách. Odpovědné osoby tohoto sdružení dotazník hodnotily velmi kladně a přínosně. Smyslem této spolupráce bylo získat co nejvíce respondentů, tedy obětí stalkingu pro náš výzkum. Dále jsme dotazník rozšiřovali po Facebookových skupinách, kde se vyskytovalo více lidí, nicméně jsme přikládali žádost, aby dotazník vyplňovali pouze jedinci, kteří odpovídají našim potřebám. Ostatní jedince jsme žádali pouze o sdílení našeho dotazníku.

Významným aspektem vzhledem k citlivosti této problematiky, byla volba online dotazníkového šetření, proto aby byla zajištěna anonymita všech účastníků a zároveň proto, abychom oslovili co nejvíce lidí a mohli se tak k obětem stalkingu alespoň tímto způsobem dostat, neboť osobní kontakt s těmito lidmi jsme považovali spíše za neuskutečnitelný. Nakonec jsme tedy využili aplikaci Formuláře Google a dotazník byl umístěn na následující internetové stránce:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScEFCXPOnAEoJouKOPyqIiuWKNM3Jqp9_ctNbDLxzLlZr3CAg/viewform

Důležitým aspektem tohoto dotazníku byly dvě vylučující otázky, aby nám nedošlo ke zkreslení výzkumného vzorku jedinci, kteří i přes předchozí upozornění, ve skutečnosti oběťmi stalkingu nebyli. Jednalo se o otázku: "Víte co znamená pojem stalking?", která nabízela pouze možnosti "ano" a "ne" a druhou "Máte osobní zkušenost se stalkingem (nebezpečným pronásledováním)?", která respondentům nabízela možnosti, že se daná osoba stala obětí stalkingu, nebo pachatelem stalkingu a nebo nemá se stalkingem osobní zkušenost. Přičemž dvě poslední odpovědi znamenaly vyloučení respondenta z našeho výzkumu.

Dále nám tato aplikace umožnila, aby probandi nemohli vynechat žádnou z položek dotazníku, tudíž nebyl žádný z účastníků této studie vyloučen pro chybějící data. Jednotlivé výsledky probandů byly zasílány do společné tabulky, kde vytvořily základní matici dat a základní grafy s výsledky.

Následně byla tato data vyčištěna o probanda, který uvedl, že nemá osobní zkušenost se stalkingem. Posléze jsme data zpracovali pomocí programu Microsoft Office Excel do přehledné matice, odkud jsme je převedli do programu Statistica, kde se s nimi dále pracovalo na popisné statistice a také jsme tento program využili k ověření našich hypotéz.

3.2.5 Etické aspekty

Dotazník byl prezentován jako "Oběti stalkingu", tudíž účastníci výzkumné studie nebyli klamáni a byli pravdivě informováni o účelu dotazníkového šetření, množství otázek a délce samotného vyplňování. Dále byli tito účastníci informováni o anonymitě a dobrovolnosti ve výzkumu. Pokud účastník vyplněný dotazník odeslal, musel souhlasit se svou účastí a také se zpracováním osobních údajů určených pouze pro účely této studie. V závěru byl každý proband informován o možnosti vyřazení z výzkumu, nebo zaslání konečných výsledků a zodpovězení případných dotazů.

Při získávání a zpracovávání výsledků studie bylo dbáno na zajištění dostatečné ochrany práv účastníků a předpokládáme, že žádný z nich během tohoto šetření neutrpěl žádnou újmu a ani nebyl jinak poškozen.

Významným aspektem bylo umožnění v závěru dotazníku probandům svěřit se se svou zkušeností a názorem, čehož řada probandů využila. A využily ji jak současné oběti, tak i respondenti, kteří aktuálně oběti stalkingu nejsou, ale mají předchozí zkušenost. Tyto komentáře obsahovaly svěřeni se se svou konkrétní zkušeností, nicméně žádný proband neuvedl, že by potřeboval z naší strany radu, nebo kontakt na odbornou pomoc. Jeden respondent pouze uvedl, že mu náš dotazník pomohl zorientovat se, urovnat si myšlenky a nahlédnout na jiné vzorce chování, které se stalkingem souvisí.

Přestože jsme neobdrželi žádnou negativní odezvu, nemůžeme vyloučit možnost, že vyplňování dotazníku u některých respondentů nemohlo vyvolat traumatizující vzpomínky a různé jiné negativní pocity vzhledem k možným závažnostem a dopadům stalkingu na oběti.

Oslovování a informování účastníků probíhalo před samotným vyplněním dotazníku takto:

Vážené respondentky, vážení respondenti,

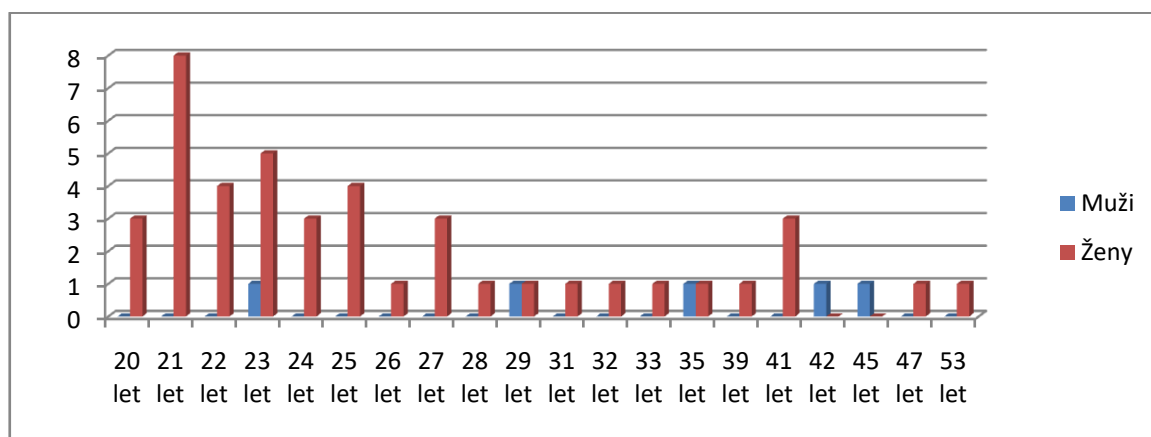
Jsem studentkou 5. ročníku psychologie Univerzity Palackého v Olomouci a ráda bych vás poprosila o vyplnění mého dotazníku na téma "Oběti stalkingu", který poslouží jako podklad pro mou Diplomovou práci. Tento dotazník je zaměřen především na jedince, kteří mají s touto problematikou zkušenosti. (Pokud se právě Vás stalking netýká, prosím v dotazníku nepokračujte.) Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je zcela anonymní a dobrovolná. Vaším odesláním vyplněného dotazníku souhlasíte s Vaší účastí ve výzkumu. Samotný dotazník obsahuje 50 otázek a zabere Vám 15 - 20 minut času. V případě zájmu o vyřazení z výzkumu, zaslání

konečných výsledků, nebo jiných dotazů, mě můžete kontaktovat přes e-mail: kleinova.vyzkum@gmail.com

3.3 Výsledky studie a ověření hypotéz

3.3.1 Výsledky studie

Po vyčištění dat se naší výzkumné studie účastnilo 48 probandů, tedy konkrétně 43 žen (89,6%) a 5 mužů (10,4%). Věkové rozmezí našich respondentů bylo 20 až 53 let. Rozložení tohoto vzorku demonstruje následující graf, kde můžeme srovnávat rozdíly mezi oběma pohlavími vzhledem k věkovým kategoriím u obětí stalkingu. Dále v grafu pozorujeme nerovnoměrné rozložení našeho výběrového vzorku, konkrétně se jedná o levostrannou asymetrii.

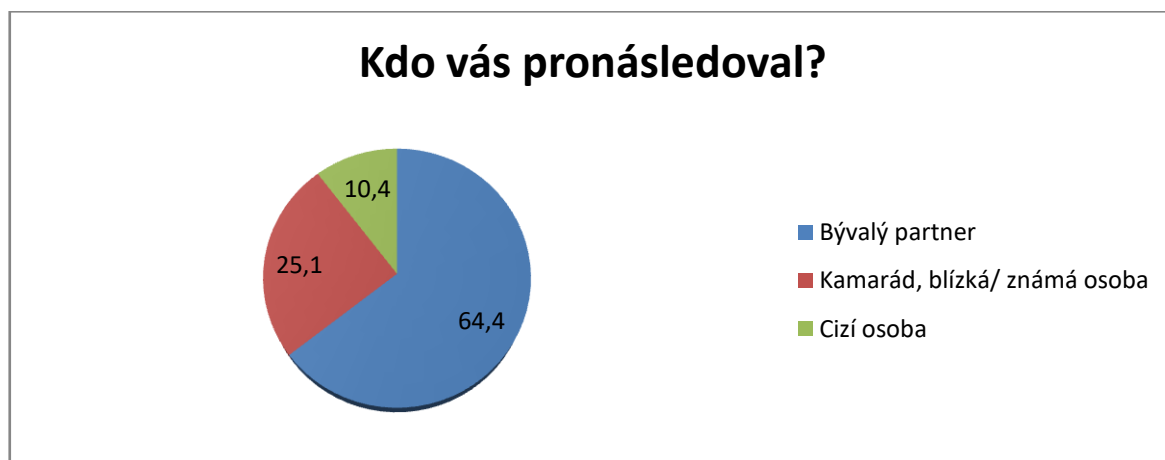

Graf 1: Distribuce pohlaví dle věku obětí stalkingu

Pokud srovnáme náš výzkumný vzorek s jinými studiemi, které jsme si zmínili v teoretické části, zjistíme, že v otázkách pohlaví v souvislosti s oběťmi stalkingu je zcela běžná převaha žen. Spizberg (2002), který provedl analýzu 103 studií, zjistil, že 75% obětí jsou ženy. Nejpodobnější rozložení vzorku z hlediska pohlaví se vyskytlo ve studii Blaauwa a kolektivu (2002), kteří měli 89% obětí ženského pohlaví a 11% pohlaví mužského. Podle Halla (1998) se pak oběti nejčastěji vyskytují ve věkovém rozmezí 18 až 30 let, což potvrzuje i naše studie.

Nejprve si zmíníme některá data z první části dotazníku. Jako první si můžeme zmínit otázku číslo 5, která se ptala na pachatele stalkingu. Konkrétně nás zajímá, zda byl pachatelem bývalý partner, kamarád nebo blízká/známá osoba a poslední možností byla cizí osoba. Bývalý partner byl podle našeho očekávání nejčastěji zvolenou odpovědí a to konkrétně u 31 respondentů. Druhou nejčastější odpovědí byl kamarád nebo blízká/známá osoba a to u 12 respondentů. Třetí a poslední odpovědí byla cizí osoba, kterou uvedlo 5

respondentů. V následujícím grafu pak můžeme vidět rozložení odpovědi z hlediska procentuálního.

Graf 2: Distribuce rozložení pachatelů v procentech

Nejblíže našemu zjištění je zřejmě studie Blaauwa a kolektivu (2002), ve které v 68% případů měla oběť se stalkerem sexuální vztah, ve 26% případů oběť pachatele znala a 6% stalkerů bylo pro oběť zcela cizích jedinců. O něco vyšší počet stalkerů, kteří jsou bývalými partnery, ukázala studie Kamphuisa a Emmelkampa (2001) a to konkrétně 73% případů.

Další pro nás zajímavá otázka byla zaměřena na délku stalkingu. Respondenti uváděli dobu trvání od méně než jednoho měsíce až po 156 měsíců a průměrná doba trvání pak byla 15,81 měsíce. Nejvíce respondenti uváděli dobu trvání 12 měsíců. V následující tabulce vidíme četnosti jednotlivých měsíců.

Počet měsíců	Četnost	Kumulativní četnost	Relativní četnost	Kumulativní rel. četnost
Méně než 1	3	3	6,00	6,00
1	3	6	6,00	12,00
2	1	7	2,00	14,00
3	4	11	8,00	22,00
4	3	14	6,00	28,00
6	7	21	14,00	42,00
7	2	23	4,00	46,00
8	1	24	2,00	48,00
12	13	37	26,00	74,00
18	1	38	2,00	76,00
24	4	42	8,00	84,00
36	2	44	4,00	88,00
48	1	45	2,00	90,00
60	2	47	4,00	94,00
156	1	48	2,00	96,00

Tabulka 1: Četnosti měsíců

Například autoři Turmanis a Brown (2006) uvedli průměrnou dobu trvání 6 měsíců a celkově se jejich doba trvání stalkingu pohybovala v rozmezí jednoho měsíce až po 168 měsíců. U Kamphuisse a Emmelkampa (2001) pak byla průměrná doba 38 měsíců a v italské studii Marana, Varetta a Zedda (2014) to pak byla průměrná doba 67 týdnů.

Následující skupina otázek byla tvořena na základě skutkové podstaty trestného činu nebezpečného pronásledování. Sedmá otázka našeho výzkumu byla zaměřena na to zda, stalker vyhrožoval oběti nebo jejím blízkým ublížením na zdraví. 29 obětí (60,4%) uvedlo odpověď ne a zbylých 19 obětí (39,6%) uvedlo, že jim vyhrožováno skutečně bylo. Pokud se zaměříme na odpovědi z hlediska pohlaví, tak pouze jeden muž z 5 uvedl, že mu bylo takto vyhrožováno. Další otázka se týkala toho, zda stalker vyhledával osobní blízkost oběti nebo ji sledoval. V tomto případě uvedlo odpověď ano 44 respondentů (91,7%) a zbylí 4 respondenti (8,3%) možnost ne. V tomto případě všichni muži uvedli možnost ano. Co se týče jakéhokoliv kontaktování oběti stalkerem, většina respondentů uvedla, že kontaktování skutečně byli a to ve 46 případech (95,8%). 42 obětí (87,5%) následně uvedlo, že je stalkerovo jednání omezovalo v jejich obvyklém způsobu života. Otázka, která se zabývala zneužitím osobních údajů za účelem kontaktování oběti, které v ní mělo vzbuzovat obavu o zdraví nebo život, již nebyla tolik jednostranná, protože možnost ano zvolilo 26 respondentů (54,2%) a možnost ne pak 22 respondentů (45,8%).

Co se týče následující otázky, která se ptala na zasílání dárku nebo milostných dopisů, tak se odpovědi respondentů rozdělily přesně na 50% tedy 24 respondentů pro ano a zbylých 24 respondentů pro odpověď ne. Naši respondenti dále ve 31 případech (64,6%) uvedli, že stalkerovo obtěžování mělo nebo má narůstající charakter.

Další otázky byly zaměřeny na dopady stalkingu na oběť. Uvedli jsme si, že se v souvislosti se stalkingem objevují jak ekonomické, tak psychologické, ale i sociální dopady na oběti tohoto činu. 39 respondentů (81,3%) uvedlo, že prožívalo strach o sebe, svou rodinu a blízké. Ptali jsme se rovněž také respondentů na to, zda měli v souvislosti se stalkingem pocit, že zažívají peklo na zemi a že jim nikdo nedokáže pomoci. Na tuto otázku odpovědělo 31 respondentů (64,6%) ano. Autorky české studie (Podaná & Imříšková, 2014) se ve své studii zabývali úrovní strachu, proto jsme se taktéž zeptali respondentů na prožívání úzkosti a neklidu a obdrželi jsme 47 pozitivních odpovědí, tedy 97,9%. V teoretické části jsme hovořili také o tom, že stalking má vliv na pracovní výkon, nebo na změnu zaměstnání, ale tuto skutečnost nám potvrdilo pouze 20 respondentů (41,7%). U 26 respondentů (54,2%) pak došlo ke snížení zájmu o vztahy, aktivity nebo k izolaci od lidí.

Následující dvě otázky byly zaměřeny na kontaktování odborných institucí za účelem vyhledání pomoci. Ukázalo se, že respondenti většinou spíše policii, nebo psychologa, případně jinou organizaci z důvodu stalkingu nekontaktují. Psychologa nebo jinou organizaci kontaktovalo pouze 17 respondentů (35,4%) a policii dokonce jenom 13 respondentů (27,1%). Tato zjištění odpovídají indickému výzkumu autorů Jaishankara a Kosalaiho (2007), kteří zjistili, že 72% obětí nehlásilo svou viktimizaci policii, ale často o svém stalkingu hovořily se svými kamarády nebo rodinnými příslušníky. Dále pak Geistman a kolektiv (2013) uvádí, že zapojení policie se často ukazuje jako neúčinné v případě řešení stalkingu.

Pro zajímavost přikládáme následující kontingenční tabulku, kde můžeme vidět, že respondenti dávají spíše přednost kontaktování psychologa, případně nějaké odborné organizace, nicméně ve většině případů oběť s těmito institucemi svou osobní problematiku stalkingu neřeší.

19) Kontaktoval/a jste díky tomuto pronásledování policii?	20) Kontaktoval/a jste se svým problémem psychologa, poradnu, nebo jinou organizaci? ne	20) Kontaktoval/a jste se svým problémem psychologa, poradnu, nebo jinou organizaci? ano	Řádk. součty
ne	23	12	35
ano	8	5	13
Vš. skup.	31	17	48

Tabulka 2: Kontingenční tabulka otázek 19 a 20

Další část našeho dotazníku obsahovala Beckovu sebesuzovací škálu pro dospělé neboli dotazník BDI-II, který je běžně používaným nástrojem pro zjišťování přítomnosti a závažnosti deprese za období posledních 14 dnů. Výsledkům tohoto dotazníku budeme věnovat patřičnou pozornost. Nejprve si v následující tabulce četností ukážeme součty bodů respondentů, které řadíme do kategorie minimální nebo žádná deprese, což jsou respondenti, jejichž celkový počet bodů nepřesáhl číslo 13. Jak můžeme vidět, tato kategorie se týkala 22 respondentů (45,8%) z celkového vzorku 48 obětí stalkingu. Pro porovnání si můžeme zmínit zjištění autorů Turmanise a Browna (2006), kteří minimální depresi taktéž indikovali u většiny svých respondentů (65,6%).

V následující tabulce můžeme sledovat, že největší četnost součtu bodů bylo nula, jedna a pět.

Součet bodů	Četnost	Kumul. četnost	Rel. četnost	Kumul. rel. četnost
0	3	3	6,00	6,00
1	3	6	6,00	12,00
3	1	7	2,00	14,00
4	1	8	2,00	16,00
5	3	11	6,00	22,00
6	2	13	4,00	26,00
7	1	14	2,00	28,00
8	1	15	2,00	30,00
9	2	17	4,00	34,00
10	2	19	4,00	38,00
11	2	21	4,00	42,00
13	1	22	2,00	44,00

Tabulka 3: četnosti minimální nebo žádné deprese

Další kategorii označujeme jako mírná deprese a řadíme zde respondenty, kteří měli celkový počet od 14 do 19 bodů. Jak můžeme v následující tabulce vidět, tato kategorie se týká 6 našich respondentů, tedy 12,5% a poměrně se shoduje s výsledky Turmanise a Browna (2006), kteří zaznamenali v této kategorii 14% respondentů.

Součet bodů	Četnost	Kumul. četnost	Rel. četnost	Kumul. rel. četnost
14	1	23	2,00	46,00
15	1	24	2,00	48,00
17	2	26	4,00	52,00
18	1	27	2,00	54,00
19	1	28	2,00	56,00

Tabulka 4: četnosti mírné deprese

Následující kategorie je střední deprese, do které řadíme respondenty s 20 až 28 body. Tato kategorie je oproti té předchozí, více obsazenější a týká se 9 našich respondentů (18,8%). Tato kategorie byla naopak ve výzkumu Turmanis a Brown (2006) méně obsazenější, protože se týkala pouze 11,5% respondentů.

V následující tabulce můžeme sledovat, že nižší součty bodů se týkaly více respondentů.

Součet bodů	Četnost	Kumul. četnost	Rel. četnost	Kumul. rel. četnost
20	2	30	4,00	60,00
22	2	32	4,00	64,00
23	1	33	2,00	66,00
24	1	34	2,00	68,00
25	1	35	2,00	70,00
26	1	36	2,00	72,00
28	1	37	2,00	74,00

Tabulka 5: četnosti střední deprese

Poslední kategorií tohoto dotazníku je těžká deprese, která je, co se týče bodů mnohem obsáhlejší než všechny předchozí kategorie, protože sem spadají respondenti, kteří mají 29 až 63 bodů. Do této kategorie jsme zařadili 13 respondentů, tedy 27,1%, což je po kategorii minimální nebo žádná deprese druhá nejobsazenější kategorie našeho vzorku. Oproti tomu ve studii Turmanis a Brown (2006), byla tato kategorie nejméně obsazená (10,8%).

V následující tabulce můžeme sledovat, že maximální počet bodů se zastavil na součtu 47 bodů a nejvíce četností se objevilo u součtu 33 bodů.

Součet bodů	Četnost	Kumul. četnost	Rel. četnost	Kumul. rel. četnost
30	1	38	2,00	76,00
32	1	39	2,00	78,00
33	3	42	6,00	84,00
35	2	44	4,00	88,00
36	2	46	4,00	92,00
46	1	47	2,00	94,00
47	1	48	2,00	96,00
ChD	2	50	4,00	100,00

Tabulka 6: četnosti těžké deprese

V následující tabulce máme uvedeny jednotlivé položky tohoto dotazníku, které si můžeme srovnat. Nejvyšší počet obdržela položka 16, která se ptá na změnu spánku. V tabulce můžeme vidět, že položka obdržela celkově 56 bodů a její průměr byl 1,16. Z tohoto zjištění tedy můžeme usuzovat, že stalking má zvýšený vliv na kvalitu spánku. Oproti tomu nejméně bodů, tedy 19 s průměrem 0,39 obdržela položka 9, která se ptá na sebevražedné myšlenky.

Výsledky BDI-II	Průměr	Medián	Std. odchylka	Součet bodů	D kvartil	H kvartil
Položka 1	0,60	0	0,79	29	0	1
Položka 2	0,95	1	0,89	46	0	1
Položka 3	1,02	1	0,75	49	0	2
Položka 4	0,64	1	0,66	31	0	1
Položka 5	1,06	1	0,83	51	0	2
Položka 6	0,72	0	1,10	35	0	1
Položka 7	0,72	0	0,93	35	0	1,5
Položka 8	0,91	1	0,96	44	0	1,5
Položka 9	0,39	0	0,70	19	0	1
Položka 10	0,79	0,5	0,92	38	0	1,5
Položka 11	0,64	1	0,63	31	0	1
Položka 12	0,70	0	0,89	34	0	1
Položka 13	0,97	1	1,10	47	0	1,5
Položka 14	0,79	0	0,96	38	0	1,5
Položka 15	0,93	1	0,93	45	0	1
Položka 16	1,16	1	0,93	56	0	2
Položka 17	0,85	1	0,82	41	0	1
Položka 18	0,81	0	1,02	39	0	2
Položka 19	0,97	1	0,91	47	0	1
Položka 20	0,83	1	0,63	40	0	1
Položka 21	0,75	0	1,04	36	0	1

Tabulka 7: Výsledky BDI-II

Pro zajímavost si ještě uvedeme tabulky četností nejvíce a nejméně bodované položky, pro srovnání četností jednotlivých odpovědí. Nejprve zde vidíme tabulku četnosti položky 16, která se tedy zabývá spánkem. Nejvíce probandi odpovídali na tuto otázku možností 2 a to celkem 16 krát. Nejméně pak probandi označovali možnost 3 a to pouze ve třech případech. Můžeme tedy říci, že stalking má jisté dopady na změny spánku, nicméně náš vzorek udává ve většině případů změny spíše žádné nebo slabé.

Odpovědi	Četnost	Kumul. četnost	Rel. četnost	Kumul. rel. četnost
0	14	14	28,00	28,00
1	15	29	30,00	58,00
2	16	45	32,00	90,00
3	3	48	6,00	96,00
ChD	2	50	4,00	100,00

Tabulka 8: četnosti položky 16

Nejméně bodovaná položka byla položka 9, která se respondentů ptala na sebevražedné myšlenky. Zde můžeme vidět, že nejčastější odpověď na tuto otázku byla možnost 0, tedy že takové myšlenky respondenty netrápí. Nicméně v případě této otázky jsou alarmující odpovědi 2 a 3, které značí, že tito konkrétní respondenti mohou o sebevraždě vážně uvažovat.

Odpovědi	Četnost	Kumul. četnost	Rel. četnost	Kumul. rel. četnost
0	34	34	68,00	68,00
1	10	44	20,00	88,00
2	3	47	6,00	94,00
3	1	48	2,00	96,00
ChD	2	50	4,00	100,00

Tabulka 9: četnosti položky 9

Třetí část dotazníku tvořily otázky vlastní konstrukce inspirované dotazníkem The Stalking and Harassment Behavior Scale (SHBS). První otázka se dotazovala na to, zda oběť někdy měla ať už romantický nebo přátelský vztah, který ukončila, nebo měla vliv na jeho ukončení. 44 respondentů (91,7%) tuto otázku kladně potvrdilo. Ptali jsme se zde respondentů také na to, zda je opakovaná nežádoucí pozornost stalkera zneklidňovala, zastráhovala nebo významně narušila jejich život nebo se respondenti dokonce obávali o zdraví svých rodinných příslušníků nebo svého partnera. Tuto zkušenost uvedlo 38 dotazovaných respondentů (79,2%).

Dále respondenti uváděli, že nejčastěji byli pronásledováni osobou mužského pohlaví (41 respondentů, 85,4%). Na druhém místě uváděli osobu ženského pohlaví (6 respondentů, 12,5%) a jeden respondent uvedl, že netuší, kdo jej pronásleduje. Tato zjištění odpovídají výzkumům, které jsme popsali v teoretické části práce. Například Meloy (1997) zjistil, že až 72% stalkerů jsou muži. Pro zajímavost v následující tabulce můžeme vidět, že ženy jsou pronásledovány především pachatelem mužského pohlaví a muže pronásledují naopak především ženy.

Pohlaví oběti	Pachatel: muž	Pachatel: žena	Pachatel: cizí osoba	Řádk. součty
muž	1	4	0	5
žena	40	2	1	43
Vš. skup.	41	6	1	48

Tabulka 10: Kontingenční tabulka otázek 1 a 44

Další dvě otázky považujeme za velmi významnou součást této části dotazníku, protože se zaměřují na různé druhy chování stalkera. První z nich řeší to, jak často se konkrétní chování děje. Respondenti měli za úkol na stupnici od 1 do 10 určit, jak často se konkrétní chování opakuje, přičemž 1 = málo, 5 = pravidelně a 10 = po celou dobu stalkingu. Nejčastější obtěžující chování, které respondenti uváděli, bylo prozvánění na mobil, telefonování domů, nebo také posílání e-mailů. Nejméně pak pachatelé využívali vloupání do domu, ublížení domácím mazlíčkovi nebo třeba krádeže. U jediného chování a to konkrétně ublížení mazlíčkovi se vyskytla nejvyšší odpověď 7, u všech ostatních odpovědí se u některého z respondentů objevila nejvyšší hodnota 10, která znamenala, že se chování objevovalo po celou dobu stalkingu.

Chování	Průměr	Medián	Std. odchylka	D kvartil	H kvartil	Min	Max
Telefonování do práce	4,18	3,00	3,33	1	7,5	1	10
Telefonování domů	5,66	6,50	3,71	1	9,5	1	10
Prozvánění na mobil	5,75	6,00	3,43	3	9	1	10
Posílání e-mailů	4,89	4,00	3,47	1	8,5	1	10
Posílání dopisů	2,47	1,00	2,36	1	3	1	10
Sledování při chůzi	4,18	3,50	3,21	1	6	1	10
Sledování autem	2,91	1,00	2,79	1	4	1	10
Přibližování se vaši osobě na veřejnosti	5,25	5,00	3,12	3	7	1	10
Přišel k vám domů	4,75	4,00	3,38	1	8,5	1	10
Zaklepal na dveře a utekl	2,16	1,00	2,30	1	2,5	1	10
Návštěva ve škole/ práci	3,97	2,50	3,41	1	7	1	10
Zaslal vám květiny	1,93	1,00	2,35	1	1	1	10
Koupil vám něco	3,35	2,00	2,91	1	5	1	10
Vloupal se k vám domů	1,37	1,00	1,56	1	1	1	10
Něco vám ukradl	1,62	1,00	2,01	1	1	1	10
Ublížil vašemu mazlíčkovi	1,41	1,00	1,30	1	1	1	7
Poškodil majetek vašeho partnera	1,75	1,00	1,99	1	1	1	10
Vyhrožoval, že si ublíží	4,85	3,00	3,96	1	9	1	10
Sexuálně vás zneužil	2,18	1,00	2,37	1	2,5	1	10

Tabulka 11: Výsledky otázky 45

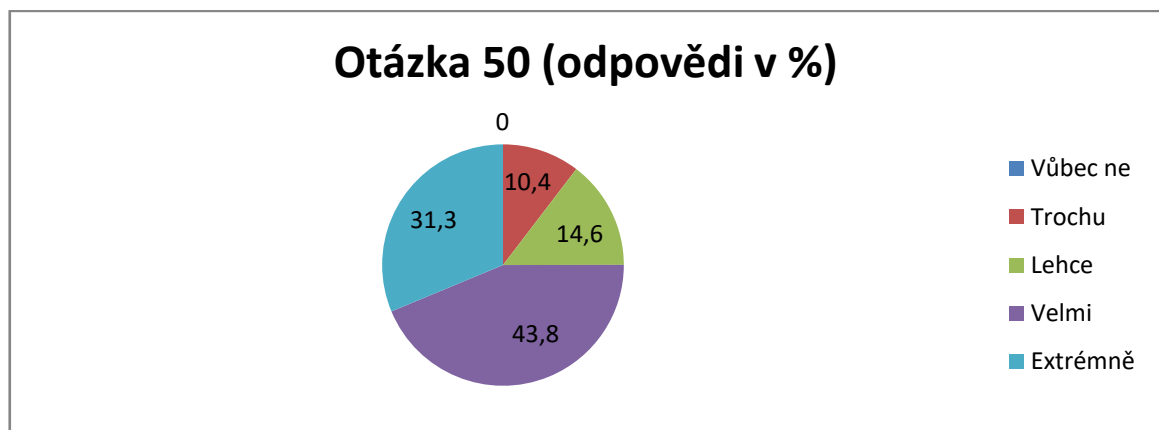
Následující otázka obsahovala stejné chování, nicméně tentokrát měli respondenti za úkol na stupnici od 1 do 10 uvést, jak je konkrétní chování znepokojovalo. Přičemž 1 znamenala, že oběť toto chování nechávalo klidnou nebo ji to neděsilo a 10 znamenala, že se oběť cítila ohrožená/ vyděšená. V následující tabulce můžeme vidět, že respondenty nejvíce znepokojuje přibližování stalkera na veřejnosti k jejich osobě, dále pak že jim stalker domů telefonoval a také přišel k nim domů. Můžeme tedy vidět a porovnat mírné rozdíly v tom, jaké praktiky jsou stalkery nejčastěji využívány a v tom, které z nich oběti nejvíce děsí. Naopak nejméně oběti znepokojovalo zaslání květin nebo paradoxně vloupání se k oběti domů. Tyto nízké výsledky možná mohou souviset s tím, že se toto jednání v praxi často neděje a oběť tedy neexistující situací není tolik znepokojená.

Chování	Průměr	Medián	Std. odchylka	D kvartil	H kvartil	Min	Max
Telefonování do práce	4,29	3,50	3,42	1	7	1	10
Telefonování domů	5,54	5,00	3,62	1,5	9,5	1	10
Prozvánění na mobil	4,91	5,00	3,51	1	9	1	10
Posílání e-mailů	4,56	4,00	3,48	1	8	1	10
Posílání dopisů	2,81	1,00	2,93	1	3,5	1	10
Sledování při chůzi	4,97	4,50	3,75	1	9	1	10
Sledování autem	3,66	1,00	3,47	1	7	1	10
Přibližování se vaši osobě na veřejnosti	5,89	6,50	3,40	2,5	9	1	10
Přišel k vám domů	5,12	5,50	3,72	1	9	1	10
Zaklepal na dveře a utekl	2,22	1,00	2,50	1	2	1	10
Návštěva ve škole/ práci	4,37	3,00	3,73	1	9	1	10
Zaslal vám květiny	1,85	1,00	2,10	1	1	1	10
Koupil vám něco	2,85	1,00	2,74	1	4	1	10
Vloupal se k vám domů	2,20	1,00	2,87	1	1	1	10
Něco vám ukradl	2,33	1,00	2,98	1	1	1	10
Ublížil vašemu mazlíčkovi	2,52	1,00	3,22	1	1	1	10
Poškodil majetek vašeho partnera	2,68	1,00	3,25	1	1,5	1	10
Vyhrožoval, že si ublíží	4,20	2,50	3,67	1	8,5	1	10
Sexuálně vás zneužil	2,89	1,00	3,39	1	3	1	10

Tabulka 12: Výsledky otázky 46

Dále jsme se ptali obětí na to, zda bylo chování stalkera trvalé a nežádoucí, což 40 respondentů (83,3%) potvrdilo. Další významná otázka byla zacílena na to, zda se stalking odehrává v době vyplnění dotazníku nebo je již ukončen. 32 respondentů (66,7%) uvedlo, že epizoda stalkingu je již uzavřena a zbylých 16 respondentů (33,3%) potvrdilo aktuální dění. Předposlední otázkou jsme se dále ptali na to, zda se k oběti podobným způsobem choval někdo již dříve, protože například Budd a Mattinson (2000) uvádějí, že se často u ženských obětí vyskytuje anamnéza fyzického zneužívání a celkově se ukazuje, že předchozí zranitelnost a vystavení se například domácímu násilí, zvyšuje pravděpodobnost, že se jedinec stane posléze i obětí stalkingu. Naši respondenti tuto předchozí zkušenost nicméně uvádějí pouze v 6 případech (12,5%).

Poslední otázka našeho dotazníku se ptala respondentů na to, jak zranitelně a bezmocně se cítili, když je stalker obtěžoval, nebo jim vyhrožoval. V níže uvedeném grafu můžeme sledovat, že většina respondentů odpovídala možnostmi velmi (21 respondentů) a možnostmi extrémně (16 respondentů).

Graf 3: Distribuce rozložení odpovědí v procentech

3.3.2 Ověření hypotéz

Nyní se zaměříme na ověřování našich tří hypotéz. První z nich se týkala souvislosti mezi aktuální závažností deprese a aktuálním pronásledováním. Naše první hypotéza zněla takto:

H1: U obětí stalkingu existuje statisticky významná pozitivní korelace mezi aktuální mírou deprese a aktuální epizodou pronásledování.

Tuto hypotézu můžeme porovnat na našem vzorku 48 probandů, který se skládá ze 43 žen a 5 mužů. Všechny tyto osoby mají zkušenost se stalkingem v roli oběti. Z předchozích zjištění o rozložení našeho výzkumného vzorku víme, že máme

nerovnoměrné rozložení a to konkrétně levostrannou asymetrii, proto k ověření naší hypotézy musíme použít neparametrickou metodu, konkrétně se jedná o Spearmanův korelační koeficient. Hladinu významnosti jsme si stanovili jako $p < 0,05$. Naše korelace je 0,015961, tedy téměř žádná, proto naši H1 zamítáme.

Proměnná	Spearmanovy korelace (Odpovědi formuláře 1 v data_DP) ChD vynechány párově Označ. korelace jsou významné na hl. $p < ,05000$	
	Součet bodů BDI-II	Aktuálnost stalkingu
Součet bodů BDI-II	1,000000	0,015961
Aktuálnost stalkingu	0,015961	1,000000

Tabulka 13: Spearmanův korelační koeficient pro H1

Naše druhá hypotéza se zabývá otázkou rozdílu aktuální míry deprese mezi muži a ženami. Protože máme nerovnoměrné rozložení populace, využíváme opět neparametrické metody a to konkrétně Mediánového testu, protože máme 2 nezávislé výběry o různé velikosti. Naše hypotéza tedy zní:

H2: U mužů se neobjevuje statisticky vyšší rozdíl v aktuální přítomnosti deprese než u žen u dotazníku BDI-II.

Hledáme rozdíl mezi muži (N=5) a ženami (N=43) v aktuální míře deprese, kterou jsme měřili pomocí dotazníku BDI-II. Na škále tohoto dotazníku jsme získali společný medián všech 48 hodnot: 16. V následující tabulce 14, můžeme sledovat pozorované a očekávané četnosti. Hladina významnosti byla stanovena $p < 0,05$. P-hodnota vyšla 0,6366, proto přijímáme naši hypotézu H2.

Závislá: Součet bodů BDI- II	Mediánový test, celk. medián = 16,0000; Součet bodů BDI-II (Odpovědi formuláře 1 v data_DP) Nezávislá (grupovací) proměnná: Pohlaví, žena=2,muž=1 Chi-Kvadr. = ,2232558 sv = 1 p = ,6366		
	1	2	Celkem
<= Medián: pozorov.	2,000000	22,00000	24,0000
očekáv.	2,500000	21,50000	
poz.-oč.	-0,500000	0,50000	
> Medián: pozorov.	3,000000	21,00000	24,0000
očekáv.	2,500000	21,50000	
poz.-oč.	0,500000	0,50000	
Celkem: oček.	5,000000	43,00000	48,00000

Tabulka 14: Výpočet mediánového testu

Naše třetí hypotéza se zabývá otázkou, která se týká souvislosti mezi četostí výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování. Naše třetí hypotéza zněla takto:

H3: U obětí stalkingu existuje statisticky významná pozitivní korelace mezi četostí výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování.

Tuto hypotézu opět porovnááme na stejném vzorku za stejných podmínek, proto znovu využijeme Spearmanův korelační koeficient. Hladinu významnosti jsme si stanovili jako $p < 0,05$. Naše korelace je 0,799267, kterou tedy považujeme za významnou a proto naši H3 přijímáme.

Proměnná	Spearmanovy korelace (Odpovědi formuláře 1 v data_DP) ChD vynechány párově Označ. korelace jsou významné na hl. $p < 0,05000$	
	Součet ot. 45	Součet ot. 46
Součet ot. 45	1,000000	0,799267
Součet ot. 46	0,799267	1,000000

Tabulka 15: Spearmanův korelační koeficient pro H3

4. Diskuze

V této části práce se zaměříme na shrnutí výsledků naší studie. Cílem této práce bylo především popsat náš výzkumný vzorek obětí stalkingu z české populace a srovnat jej se zahraničními výzkumy. Dále pak bylo našim cílem popsat souvislost mezi aktuální závažností deprese a aktuální epizodou stalkingu a zároveň pak bylo našim úkolem zjistit, zda se vyskytuje rozdíl v aktuální míře deprese mezi muži a ženami. Také jsme se zaměřili na souvislost mezi četností výskytu obtěžujícího chování, které se stalkingem souvisí a tím, jak toto chování oběti stalkingu znepokojuje. Pro tyto účely jsme použili dotazník, který se skládal ze tří částí a to otázek vlastní konstrukce, které jsme vytvořili na základě výpovědí obětí a skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování. Tato část dotazníku sloužila především k popisu našeho vzorku a srovnání se zahraničními výzkumy. Druhá část dotazníku bylo využití screeningové metody BDI-II a třetí část byl dotazník vlastní konstrukce, inspirovaný dotazníkem SHBS, který jsme vytvořili za účelem zjištění souvislosti mezi obtěžujícím chováním a znepokojením, které toto chování vyvolává u obětí.

Co se týče naší první hypotézy, zjišťovali jsme u našich obětí stalkingu zda existuje souvislost mezi aktuální mírou deprese a aktuálním pronásledováním, protože Purcell a kolektiv (2012) ve své studii uvedli, že se vyskytuje vyšší úroveň psychopatologie u obětí, které jsou aktuálně vystaveny stalkingu a dále pak Miller (2012) zdůraznil u obětí stalkingu výskyt deprese. Předpokládali jsme tedy, že se určitá souvislost objeví. Naše korelace nám nicméně vyšla 0,01 a tudíž ji považujeme za velmi slabou, a proto naši hypotézu o souvislosti zamítáme. Musíme ovšem podotknout, že ověřování této hypotézy probíhalo pouze na vzorku 48 obětí stalkingu a pokud by byla hypotéza ověřována na větším vzorku, nebo jiné populaci, mohly by být výsledky odlišné, proto by bylo zajímavé tyto nápady v jiné studii ověřit.

Dále musíme zmínit, že Purcell a kolektiv (2012) využili ve svém výzkumu jiné metody, především General Health Questionnaire – 28 od autorů Kamphuis a Emmelkampa, které jsme v této práci zmiňovali. Tento dotazník se obecně zaměřuje na identifikaci drobných psychiatrických poruch a není tedy konkrétně zaměřen na přítomnost deprese jako takové. Přítomnost deprese pomocí dotazníku BDI-II popisují ve své studii autoři Turmanis a Brown (2006), kteří identifikovali všechny kategorie deprese podobně jako my v naší studii. Musíme se tedy ještě zamyslet také nad možností, že přítomnost aktuální deprese není ovlivněna pouze aktuální přítomností stalkingu, ale mohou zde mít vliv také jiné životní situace, které nám zkreslily náš výzkumný vzorek. Jelikož se BDI-II

zabývá aktuálním screeninem deprese a to v období posledních 14 dnů, existuje možnost, že i když je přítomna aktuálně epizoda stalkingu, oběť nemusí být momentálně v takovém stavu, aby jí vyšly v tomto dotazníku vyšší hodnoty. Je také potřeba zdůraznit, že respondent sám o sobě může snadno ovlivnit výsledek BDI-II, který je poměrně snadno předvídatelný.

Naše druhá hypotéza logicky navázala na tu předešlou, tentokrát se ale zabýváme rozdíly mezi muži a ženami v míře aktuální deprese u obětí stalkingu. Musíme si zmínit, že většina studií se zaměřuje buď na ženské oběti této problematiky, nebo pak v jejich vzorku stejně jako v našem dominují převážně ženy. Přesto se často děje, že se takto získané informace zobecňují celkově na oběti stalkingu. Naším předpokladem tedy bylo, že se nebude objevovat rozdíl mezi muži a ženami v aktuální přítomnosti deprese u dotazníku BDI-II, což se nám potvrdilo, nicméně by bylo vhodné, tyto výsledky znovu ověřit na větším rovnoměrnějším vzorku, neboť jak už jsme zmínili, ten náš čítal pouze 48 obětí stalkingu a z toho bylo 43 žen a 5 mužů.

Naše třetí hypotéza souvisela s třetí částí dotazníku inspirovaného podle SHBS. Autoři tohoto dotazníku (Turmanis a Brown, 2006) zjistili, že většina obětí, která byla častěji pronásledována pomocí více forem obtěžování, častěji pociťovala větší strach a celkově se tyto oběti cítily zranitelnější a bezmocnější. Proto jsme předpokládali souvislost mezi četností výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování. Naše korelace nám vyšla 0,79, proto ji můžeme považovat za silnou a naši hypotézu o souvislosti tedy přijímáme. Tato zjištění tedy odpovídají dosavadním výzkumům. V rámci dalšího výzkumu by mohlo být zajímavé zjistit, zda míru znepokojení z tohoto chování může ovlivnit to, kdo je pachatelem, tedy zda jde o známou či neznámou osobu.

Pojďme se také zmínit o našem vzorku. Probandy jsme hledali pouze prostřednictvím internetového dotazníku, který zveřejňovalo na svých webových a Facebookových stránkách Občanské sdružení Stopstalking o.s., a který jsme dále rozšiřovali po Facebooku, aby se dostal k co nejvíce potencionálním obětem stalkingu. Naším předpokladem bylo, že dotazník vyplní daleko více lidí, protože jej mohou vyplnit z pohodlí svého domova, vyhradit si vhodný čas a zůstat v naprosté anonymitě vzhledem k citlivosti daného tématu. To nás vede k zamyšlení, proč k tomu nedošlo. Jako první možnost je samotná délka dotazníku, který čítal 50 otázek, což mohlo některé z možných respondentů odradit. Další možností je citlivost tohoto problému, kdy si možní respondenti nechtěli připomínat nevídanou situaci, anebo se s ní jenom nechtěli svěřit.

Je dost pravděpodobné, že někteří probandi mohli ovlivnit své výsledky případným

lhaním nebo snahou nemít tak špatný výsledek, především u části dotazníku s BDI-II. Nicméně nechtěli jsme a asi by ani nešlo klamat účastníky studie o předmětu jejího zkoumání vzhledem k tomu, jak je téma citlivé a kolik potenciálních respondentů máme prostřednictvím použitých zdrojů k dispozici.

Tento výzkum nepovažujeme za zbytečný, i přes to, že jedna z našich hypotéz nebyla potvrzena. Toto téma je v České republice poměrně málo zkoumané a proto věříme, že se nám podařilo přinést alespoň nějaké nové poznatky o obětech stalkingu a dali jsme tak možný podnět pro budoucí zkoumání tohoto jevu u nás.

5. Závěr

Předmětem tohoto výzkumu byla úroveň aktuální deprese, kterou stalking může oběti způsobit a vnímání úrovně znepokojení z obtěžujícího chování, které stalking doprovází.

Studie se účastnily oběti stalkingu v České republice. Výzkumný soubor tvořilo 48 probandů, z čehož bylo 43 žen a 5 mužů, ve věkovém rozmezí 20 až 53 let s průměrným věkem 27 let.

Souvislost mezi aktuální mírou deprese zkoumanou pomocí dotazníku BDI-II a aktuální epizodou stalkingu byla nalezena velmi nízká a tudíž nevýznamná.

Mezi muži a ženami se v aktuální přítomnosti deprese u dotazníku BDI-II neobjevil významný rozdíl.

Souvislost mezi četností výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování, která byla zkoumána prostřednictvím otázek vlastní konstrukce, inspirovanými podle dotazníku SHBS, byla nalezena vysoká a tudíž významná.

6. Souhrn

Tato práce se věnovala fenoménu stalking neboli nebezpečnému pronásledování a především pak obětem tohoto trestného činu.

Samotný pojem stalking byl poprvé použit v 90. letech 20. století v USA a byl zprvu spojován se slavnými osobnostmi. Teprve později se ukázalo, že se tato problematika v daleko větší míře týká i běžných lidí. Pro stalking je typický vzorek nežádoucího obtěžování a jeho následků pro oběť, dále pak hrozba pro osobní duševní a fyzickou integritu oběti a především strach, který se u oběti, v souvislosti s tímto jednáním pachatele, objevuje. Problematika stalkingu je významná také díky tomu, že se jedná vzhledem k jeho dlouhé povaze o chronický jev a oběť může být pronásledována nejen po dobu několika měsíců, ale i let.

S rozvojem moderních technologií, se také rozvíjí podoba stalkingu, kterou nazýváme kyberstalking. Nynější informační a komunikační technologie otevřely bránu stalkerům, kteří tak snadněji mohou nalézat a využívat naše osobní údaje, nebo nás prostřednictvím těchto technologií anonymně a intenzivně obtěžovat. Stalking se nicméně stal od 1. 1. 2010 trestným činem a trestní zákoník České republiky jej upravuje jako nebezpečné pronásledování.

Každý čin má svého pachatele a v případě stalkingu hovoříme o stalkerovi, který je ve většině případů mužského pohlaví a bývalým sexuálním partnerem oběti. Stalkerem ovšem může být i žena a tento čin může být motivován také nalezením nového partnera, pomstou nebo prostým potěšením ze zastrašování a terorizování oběti.

Pro nás jsou nejdůležitějším tématem obětí stalkingu, kterými se může stát prakticky kdokoliv, protože se tato problematika týká lidí bez rozdílu pohlaví, věku, socioekonomického zázemí nebo vzdělání. Se stalkigem je spojena řada dopadů na oběť a to jak v oblasti ekonomické, psychologické, tak i sociální. U těchto obětí se rovněž mohou objevovat různé klinické symptomy, jako je úzkost, deprese, intruzivní vzpomínky, zhoršený spánek nebo také posttraumatická stresová porucha. Oběti si vytvářejí různé copingové a obranné strategie podle typu pachatele, druhu stalkingu a charakteristice konkrétní oběti. Postiženým mohou rovněž pomoci kromě rodinných příslušníků a přátel některé instituce jako například Bílý kruh bezpečí.

V poslední kapitole teoretické části se zmiňujeme o dosavadních výzkumech a poznatcích o obětech stalkingu. Většina studií se zabývá ženskými oběťmi stalkingu, nebo ženské oběti mnohonásobně převyšují ty mužské. Ve většině případů došlo k předchozímu důvěrnému vztahu oběti se stalkerem a stalker často využívá více obtěžujících forem

chování. Následně se pak u těchto postižených objevuje výrazně vyšší výskyt jakýchkoliv současných duševních poruch, nicméně pokud stalking skončí, může dojít ke zlepšení některých obtíží. Co se týče délky trvání stalkingu, zde se výzkumy rozcházejí a každá studie uvádí rozdílné rozmezí i průměrnou dobu.

Výzkumnou část této práce tvoří kvantitativní výzkum provedený formou internetového dotazníkového šetření u obětí stalkingu. Výzkum byl zaměřen na zjištění souvislosti mezi aktuální závažností deprese měřenou dotazníkem BDI-II a stalkingem, dále nás pak zajímal rozdíl mezi muži a ženami ve výsledcích dotazníku BDI-II a zda existuje souvislost mezi četností výskytu obtěžujícího chování, které stalking doprovází a vnímáním znepokojení z něj.

Náš dotazník se skládal ze tří částí a celkově 50 položek. První část tvořily otázky vlastní konstrukce, které jsme vytvořili na základě skutkové podstaty trestného činu a výpovědí obětí, které jsme získali z internetových diskusních fór. Výsledky této části nám sloužily k porovnání se zahraničními výzkumy o obětech stalkingu, kdy jsme například souhlasily s tím, že pachatelem je nejčastěji bývalý partner oběti. Zabývali jsme se také dopady stalkingu, tím zda se obtěžování zhoršovalo, nebo zda oběť vyhledala odbornou pomoc.

Druhá část dotazníku obsahovala sebeposuzující inventář BDI-II, který slouží ke zjišťování přítomnosti a závažnosti deprese pomocí 21 položek, které jsou zaměřeny na fyziologické, kognitivní, afektivní a motivační symptomy deprese.

Třetí část dotazníku tvořilo 9 položek vlastní konstrukce, které byly inspirovány dotazníkem The Stalking and Harassment Behaviour Scale, který posuzuje úroveň znepokojení z chování stalkera.

Respondenty se mohli stát pouze oběti stalkingu, tedy jedinci, kteří potvrdili, že stalking zažili nebo zažívají. Dotazník byl šířen prostřednictvím Občanského sdružení Stopstalking o. s., které dotazník vyvěsilo na svých Facebookových stránkách a také na něj odkazovalo na svých stránkách webových, abychom zajistili, že se náš dotazník dostane co k největšímu počtu těchto obětí. Zároveň byl pak dotazník sdílen prostřednictvím Facebooku v různých skupinách a zároveň respondenti mohli dále tento dotazník sdílet mezi své přátele. Na internetu byl dotazník k dispozici volně k vyplnění po určitou dobu pro každého, kdo byl ochoten dotazník vyplnit a splňoval podmínku, že se stal obětí stalkingu.

Na vyhodnocení a zpracování dat byly použity programy Microsoft Office Excel a Statistica. Podařilo se nám získat data od 49 osob a po vyčištění dat výzkumný vzorek

tvořilo 48 obětí stalkingu. Výzkumu se zúčastnilo 43 žen a 5 mužů. Věkové rozmezí těchto obětí se pohybovalo od 20 do 53 let s věkovým průměrem 27 let.

Nepodařilo se nám objevit významnou souvislost mezi aktuální úrovní deprese a stalkingem, čímž se nám nepodařilo potvrdit zahraniční výzkumy. Nevyskytly se rozdíly mezi muži a ženami v aktuální míře deprese a objevila se významná souvislost mezi četností výskytu obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z tohoto chování, čímž jsme potvrdili zjištění zahraničních výzkumů.

Použitá literatura

- Alexy, B. M., Burgess, A. W. & Baker, T. (2005). Perceptions of cyberstalking among college students. *Brief Treatment & Crisis Intervention*. 5 (3), 279-289. Doi: 10.1093/brief-treatment/mhi020.
- Baum, K., Catalano, S., Rand, M. & Rose, K. (2009). *Stalking victimization in the United States*. U.S. Department of Justice. Washington, DC.
- Blaauw, E., Winkel, F. W., Arensman, E., Sheridan, L. & Freeve, A. (2002). The toll of stalking: The relationship between features of stalking and psychopathology of victims. *Journal of Interpersonal Violence*. 17 (1), 50-63. Doi: 10.1177/0886260502017001004.
- Bocij, P., & McFarlane, L. (2002). Cyber stalking: Genuine problem or public hysteria? *Prison Services Journal*, 140 (1), 32-36.
- Bowker, A., & Gray, M. (2004). An introduction to the supervisit of the cybersex offender. *Federal Probation*. 68 (3), 3-9.
- Budd, T. & Mattinson, J. (2000). *Stalking: Findings from the 1998 British Crime Survey*. London: Home Office.
- Burke, S. C., Wallen, M., Vail-Smith, K. & Knox, D. (2011). Using technology to control intimate partners: An exploratory study of college undergraduates. *Computers in Human Behavior*. 27 (3), 1162-1167. Doi: 10.1016/j.chb.2010.12.010.
- Cupach, W. R. & Spitzberg, B. H. (2004). *The dark side of relationship pursuit: From attraction to obsession and stalking*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Čírtková, L. (2008). *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada.
- Davis, K. E., Coker, A. L. & Sanderson, M. (2002). Physical and mental health effects of being stalked for men and women. *Violence and Victims*. 17 (4), 429-443.
- Drebing, H., Bailer, J., Anders, A., Wagner, H., & Gallas, Ch. (2014). Cyberstalking in a large sample of social network users: prevalence, characteristics and impact upon victims. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*. 17 (2), 61-67. Doi: 10.1089/cyber.2012.0231.

- Eke, A. W. (1999). *Stalking offences and participant impact in a forensic sample of Ontario stalking survivors*. Unpublished master's dissertation, York University, Ontario.
- Englebrecht, Ch. M. & Reyns, B. W. (2011). Gender Differences in Acknowledgment of Stalking Victimization: Results From the NCVS Stalking Supplement. *Violence and Victims*. 26 (5), 560-579. Doi: 10.1891/0886-6708.26.5.560.
- Farnham, F. R., James, D. V. & Cantrell, P. (2000). Association between violence, psychosis and relationship to victim in stalkers. *The Lancet*. 355, 199. Doi: 10.1016/S0140-6736(99)04706-6.
- Fiedler, P. (2006). *Stalking: Opfer, Täter, Prävention, Behandlung*. Germany: Beltz Verlag, Weinheim, Basel.
- Fisher, B. S., Cullen, F. T. & Turner, M. G. (2000). *The sexual victimization of college women*. Washington, D. C.: U. S. Department of Justice.
- Freidl, W., Neuberger, I., Schönberger, S. & Raml, R. (2011). Stalking and health – An Austrian Prevalence Study. *Gesundheitswesen*. 73 (4), 74-77.
- Geistman, J., Smith, B., Lambert, E. G. & Cluse-Tolar, T. (2013). What to do about stalking: a preliminary study of how stalking victims responded to stalking and their perceptions of the effectiveness of these actions. *Criminal Justice Studies*. 26 (1), 43-66. Doi: 10.1080/1478601X.2012.712534.
- Grangeia, H. & Matos, M. (2010). Stalking: Consensos e Controvérsias. In C. Machado, (Ed.), *Novos olhares sobre a vitimacao criminal: teorias, impacto e intervencao* (121-166). Braga: Psiquilíbrios edicoes.
- Hall, D. M. (1998). The victims of stalking. In J. R. Meloy (Ed.), *The psychology of stalking: Clinical and forensic perspectives* (113-137). San Diego, CA: Academic Press.
- Holmes, R. M. (2001). Criminal stalking: An analysis of the various typologies of stalking. In J. A. Davis, (Ed.), *Stalking crimes and victim protection* (132-160). Boca Raton, FL: CRC Press.
- Jaishankar, K. & Kosalai, P. (2007). Victims of Stalking in India: A Study of Girl College Students in Tirunelveli City. *Temida*. 10 (4), 13-21. Doi: 10.2298/TEM0704013J.

- James, D. V. & Farnham, F. R. (2003). Stalking and Serious Violence. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*. 31 (4), 432-439.
- Jason, L. A., Reichler, A., Easton, J., Neal, A. & Wilson, M. (1984). Female harassment after ending a relationship: A preliminary study. *Alternative lifestyles*. 6, 259-269. Doi: 10.1007/BF01083054.
- Kamphuis, J. H. & Emmelkamp, P. M. G. (2001). Traumatic Distress Among Support-Seeking Female Victims of Stalking. *American Journal of Psychiatry*. 158 (5), 795-798. Doi: 10.1176/appi.ajp.158.5.795.
- Kordvani, A. H. (2000). Woman stalking in Iran. In *Criminal Justice Responses Conference*. Získáno 19. února 2018 z <http://pdfs.semanticscholar.org>.
- Kuehner, Ch., Gass, P. & Dressing, H. (2007). Increased risk of mental disorders among lifetime victims of stalking – Findings from a community study. *European Psychiatry*. 22, 142-145. Doi: 10.1016/j.eurpsy.2006.09.004.
- Lowney, K. S. & Best, J. (1995). Stalking strangers and lovers: Changing media typifications of a new crime problem. In J. Best, (Ed.), *Images of issues: Typifying contemporary social problems* (33-57). New York: Aldine de Gruyter.
- Maran, D. A., Varetto, A. & Zedda, M. (2014). Italian Nurses Experience of Stalking: A Questionnaire Survey. *Violence and Victims*. 29 (1), 109-121. Doi: 10.1891/0886-6708.VV-D-12-00078.
- McEwan, T., Mullen, P. E., & Purcell, R. (2007). Identifying risk factors in stalking: A review of current research. *Int J Law Psychiatry*. 30 (1), 1-9. Doi: 10.1016/j.ijlp.2006.03.005.
- McEwan, T. E., Mullen, P. E. & MacKenzie, R. (2009). A study of the predictors of persistence in stalking situations. *Law, Human, Behavior*. 33, 149-158. Doi: 10.1007/s10979-008-9141-0.
- Meloy, J. R. (1997). A clinical investigation of the obsessional follower: "she loves me, she loves me not...". In L. Schlesinger (Ed.), *Explorations in criminal psychopathology* (9-32). Springfield, IL: Charles C Thomas.

- Meloy, J. R. (1999). Stalking: An old behavior, A new crime. *Psychiatric Clinics of North America*. 22 (1), 85-99. Doi: 10.1016/S0193-953X(05)70061-7.
- Meloy, J. R. (2007). Stalking: The state of the science. *Criminal Behavior and Mental Health*. 17, 1-7. Doi: 10.1002/cbm.642.
- Meloy, J. R. (2009). Stalking. In A. Jamieson & A. Moenssens (Ed.), *Wiley Encyclopedia of Forensic Science*. John Wiley and Sons Ltd.
- Meloy, J. R. & Boyd, C. (2003). Female stalkers and their victims. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*. 31, 211-219.
- Meloy, J. R., James, D. V., Mullen, P. E., Pathé, M. T, Farnham, F., Preston, L. & Darnley, B. (2011). Factors associated with escalation and approaches toward public figures. *Journal of Forensic Science*. 56, 128-135. Doi: 10.1111/j.1556-4029.2010.01574.x.
- Meloy, J. R. & Felthous, A. (2011). Introduction to this issue: International perspectives on stalking. *Behavioral Sciences and the Law*. 29 (2), 139-140. Doi: 10.1002/bsl.982.
- Melton, H. C. (2007). Closing in: Stalking in the Context of Intimate Partner Abuse. *Sociology Compass*. 1, 520-535. Doi: 10.1111/j.1751-9020.2007.00046.x.
- Miller, N. (2001). Stalking investigation, law, public policy and criminal prosecution as problem solver. In J. A. Davis (Ed.), *Stalking crimes and victim protection* (387-426). Boca Raton, FL: CRC.
- Miller, L. (2008). *Counseling crime victims: Practical strategies for mental health professional*. New York: Springer.
- Miller, L. (2012). Stalking: Patterns, motives, and intervention strategies. *Aggression and Violent Behavior*. 17 (6), 495-506. Doi: 10.1016/j.avb.2012.07.001.
- Mullen, P. E., Pathé, M. & Purcell, R. (2000). *Stalkers and their Victims*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pathé, M. & Mullen, P. E. (1997). The impact of stalkers on their victims. *British Journal of Psychiatry*. 170 (1), 12-17. Doi: 10.1192/BMP.170.1.12.
- Petrocelli, J. (2005). Cyberstalking. *Law & Order*. 53 (12), 56-58.

- Podaná, Z. & Imříšková, R. (2014). Victims responses to stalking: An examination of fear levels and coping strategies. *Journal of Interpersonal Violence*. 31 (5), 792-809. Doi: 10.1177/0886260514556764.
- Purcell, R., Pathé, M. & Mullen, P. E. (2001). A study of women who stalk. *American Journal of Psychiatry*. 158 (12), 2056-2060. Doi: 10.1176/appi.ajp.158.12.2056.
- Purcell, R., Pathé, M. & Mullen, P. E. (2005). Association between stalking victimisation and psychiatric morbidity in a random community sample. *British Journal of Psychiatry*. 187 (5), 416-420. Doi: 10.1192/bjp.187.5.416.
- Purcell, R., Pathé, M., Baksheev, G. N., MacKinnon, A & Mullen, P. (2012). What mediates psychopathology in stalking victims? The role of individual-vulnerability and stalking-related factors. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*. 23 (3), 361-370. Doi: 10.1080/14789949.2012.679007.
- Reyns, B. W. & Englebrecht, Ch. M. (2012). The Fear Factor: Exploring Predictors of Fear Among Stalking Victims Throughout the Stalking Encounter. *Crime & Delinquency*. 59 (5), 788-808. Doi: 10.1177/0011128712461123.
- Sheridan, L. P. & Boon, J. (2002). Stalker typologies: Implications for law enforcement. In J. Boone & L. Sheridan (Eds.), *Stalking and psychological obsession: Psychological perspectives for prevention, policing and treatment* (63-82). Chichester, UK: Wiley.
- Sheridan, L. P., Blaauw, E. & Davies, G. M. (2003). Stalking: Knowns and unknowns. *Trauma, Violence and Abuse*. 4 (2), 148-162. Doi: 10.1177/1524838002250766.
- Sinclair, H. C. & Frieze, I. H. (2000). Initial courtship behaviour and stalking: How should we draw the line? *Violence and Participants*. 15, 23-40.
- Spitzberg, B. H. (2002). The tactical topography of stalking victimization and management. *Trauma, Violence & Abuse*. 3 (4), 261-288. Doi: 10.1177/1524838002237330.
- Spitzberg, B. H. & Cupach, W. R. (2007). The state of art of stalking: taking stock of the emerging literature. *Aggression and Violent Behavior*. 12, 64-86. Doi: 10.1016/j.avb.2006.05.001.
- Thompson, C. M., Dennison, S. M. & Stewart, A. (2012). Are female stalkers more violent than male stalkers? Understanding gender differences in stalking violence using

contemporary sociocultural beliefs. *Sex Roles*. 66, 351-365. Doi: 10.1007/s11199-010-9911-2.

Tjaden, P. G. (2009). Stalking policies and research in the United States: A twenty year retrospective. *European Journal on Criminal Policy Research*. 15, 261-278. Doi: 10.1007/s10610-009-9100-4.

Tjaden, P. & Thoennes, N. (1998). *Stalking in America: Findings from the National Violence Against Women Survey*. Washington, DC: National Institute of Justice and Centers for Disease Control and Prevention.

Turmanis, S. A. & Brown, R. I. (2006). The Stalking and Harassment Behaviour Scale: Measuring the incidence, nature, and severity of stalking and relational harassment and their psychological effects. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practise*. 79 (2), 183-198. Doi: 10.1348/147608305X53161.

Vacek, J. (2001). *Velké psychiatrické případy*. Praha: Paseka.

Wondrak, I. (2008). *Stalking. Leitfaden für die polizeiliche Praxis*. Darmstadt: Deutsche Polizeiliteratur.

Wright, J. A., Burgess, A. G., Burgess, A. W., Laszlo, A. T., McCrary, G. O. & Douglas, J. E. (1996). A typology of interpersonal stalking. *Journal of Interpersonal Violence*. 11 (4), 487-502. Doi: 10.1177/088626096011004003.

Zona, M., Sharma, K. & Lane, J. (1993). A comparative study of erotomaniac and obsessional subjects in a forensic sample. *J Forensic Sci*. 38 (4), 894-903. Doi: 10.1520/JFS13486J.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Český a cizojazyčný abstrakt diplomové práce

Příloha č. 2: Dotazník

Příloha č. 3: Ukázka části matice dat

Příloha č. 1: Český a cizojazyčný abstrakt diplomové práce

ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Oběti stalkingu

Autor práce: Bc. Renata Kleinová

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Počet stran a znaků: 61 stran (119 211 znaků)

Počet příloh: 3

Počet titulů použité literatury: 63

Abstrakt: Tato diplomová práce se zabývá především oběťmi stalkingu. Nejprve se zabývá problematikou stalkingu, jeho definicí, historií a druhy. Dále popisuje zahraniční a českou legislativu stalkingu. Následně se zabývá pachatelem tohoto trestného činu, tedy stalkerem. Dále popisuje charakteristiku obětí stalkingu, dopady stalkingu na oběť a různé copingové a obranné strategie. V neposlední řadě popisuje dosavadní výzkumy a poznatky o obětech stalkingu. Empirická část je koncipována formou kvantitativního dotazníkového šetření na české populaci obětí stalkingu, které prožily epizodu stalkingu, nebo ji aktuálně prožívají. Práce je zaměřena na zjištění souvislosti mezi aktuální úrovní deprese a stalkingem, také na souvislost mezi výskytem obtěžujícího chování a vnímáním znepokojení z něj a také na zjištění rozdílu mezi muži a ženami u dotazníku BDI-II.

Klíčová slova: stalking, oběti stalkingu, dopady, pachatel stalkingu

ABSTRACT OF THESIS

Title: The victims of stalking

Author: Bc. Renata Kleinová

Supervisor: PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Number of pages and characters: 61 pages (119 211 characters)

Number of appendices: 3

Number of references: 63

Abstract: This diploma thesis mainly deals with victims of stalking. The first deals with stalking, its definitions, history and types. It also describes foreign and Czech stalking legislation. It also deals with perpetrator of this crime, a stalker. It also describes the characteristics of stalking victims, the consequences of stalking on the victim and various coping and defense strategies. Finally, it describes current research and knowledge about victims of stalking. The empirical part is conceived in the form of quantitative questionnaire survey on the Czech population of stalking victims who have experienced with stalking episode or they are experiencing it currently. The work is focused on the connection between the current level of depression and stalking, the connection between the occurrence of annoying behavior and perceptions of concern, as well as on the difference between men and woman on the BDI-II questionnaire.

Key words: stalking, victims of stalking, impacts, stalker

Příloha č. 2: Dotazník

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Jsem studentkou 5. ročníku psychologie Univerzity Palackého v Olomouci a ráda bych vás poprosila o vyplnění mého dotazníku na téma "Oběti stalkingu", který poslouží jako podklad pro mou Diplomovou práci. Tento dotazník je zaměřen především na jedince, kteří mají s touto problematikou zkušenosti. (Pokud se právě Vás stalking netýká, prosím v dotazníku nepokračujte.) Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je zcela anonymní a dobrovolná. Vaším odesláním vyplněného dotazníku souhlasíte s Vaší účastí ve výzkumu. Samotný dotazník obsahuje 50 otázek a zabere Vám 15 - 20 minut času. V případě zájmu o vyřazení z výzkumu, zaslání konečných výsledků, nebo jiných dotazů, mě můžete kontaktovat přes e-mail: kleinova.vyzkum@gmail.com

1) Vaše pohlaví?

muž

žena

2) Váš věk?

_____

3) Víte co znamená pojem stalking?

ano

ne

4) Máte osobní zkušenost se stalkingem (nebezpečným pronásledováním)?

ano, (byl/a) jsem obětí stalkingu

ano, (byl/a) jsem pachatelem stalkingu

ne

5) Kdo vás pronásledoval?

bývalý partner

kamarád/blízká osoba

cizí osoba

6) Jak dlouho vás pachatel (stalker) pronásledoval/pronásleduje?

_____

7) Vyhrožoval/ vyhrožuje vám nebo vašim blízkým stalker ublížením na zdraví?

ano

ne

8) Vyhledal/ vyhledává stalker vaši osobní blízkost nebo vás sleduje?

ano

ne

9) Kontaktoval/ kontaktuje vás stalker vytrvale prostřednictvím elektronické komunikace, hovorů, sms, písemně nebo jiným způsobem?

ano

ne

10) Omezovalo/ omezuje vás jednání stalkera ve vašem obvyklém způsobu života?

ano

ne

11) Zneužíval/ zneužívá stalker vašich osobních údajů za účelem jakéhokoliv kontaktu, které ve vás vzbuzovalo/ vzbuzuje obavu o váš život nebo zdraví, nebo život a zdraví vašich blízkých?

ano

ne

12) Posílal vám stalker dárky nebo milostné dopisy?

ano

ne

13) Obtěžoval/obtěžuje vás stalker čím dál tím více?

ano

ne

14) Prožíval/a jste nebo prožíváte strach o sebe, svou rodinu a blízké?

ano

ne

15) Měl/a jste nebo máte pocit, že prožíváte peklo na zemi a nikdo vám nedokáže pomoc?

ano

ne

16) Pociťoval/a jste nebo pociťujete úzkost, podrážděnost a neklid?

ano

ne

17) Zhoršil se Váš výkon v zaměstnání nebo jste ukončil/a kvůli stalkingu pracovní poměr?

ano

ne

18) Došlo u vás ke snížení zájmu o vztahy, aktivity, nebo se bojíte a izolujete od lidí?

ano

ne

19) Kontaktoval/a jste díky tomuto pronásledování policii?

ano

ne

20) Kontaktoval/a jste se svým problémem psychologa, poradnu, nebo jinou organizaci?

ano

ne

Otázka 21 – 41: BDI-II

42) Měl/a jste někdy osobní vztah (romantický nebo přátelský), který skončil z vaší strany, nebo jste měl/a významný podíl na jeho ukončení?

ano

ne

43) Byla tato opakovaná nežádoucí pozornost prováděna způsobem, který vás zneklidňoval, zstrašoval, významně narušila váš život nebo jste se dokonce obávali o zdraví vašich rodinných příslušníků nebo vašeho partnera?

ano

ne

44) Byla tato osoba?

muž

žen

neznámá osoba

45) Mohl/a byste u každého z níže uvedeného chování napsat na stupnici 1-10 (1 = málo, 5 = pravidelně, 10 = po celou dobu), jak často se toto chování opakovalo?

46) Mohl/a byste u každého z níže uvedeného chování napsat na stupnici 1-10 (1 = nechávalo mě to klidným/ klidnou, neděsilo mě to; 10 = cítil/a jsem se ohrožený/á, vyděšený/á), jak vás toto chování znepokojovalo?

telefonování do práce

telefonování domů

prozvánění na mobil

posílání e-mailů

dopisy

sledování při chůzi

sledování autem

přibližování se vaši osobě na veřejnosti

stalker přišel k vám domů

zaklepal na vaše dveře a utekl

navštívil vás ve škole/ práci

zaslal vám květiny

koupil vám něco

vloupal se k vám domů

něco vám ukradl

ublížil vašemu mazlíčkovi

poškodil majetek vašeho nového partnera

vyhrožoval, že si ublíží

sexuálně vás zneužil

47) Bylo nebo je chování této osoby trvalé a nežádoucí?

ano

ne

48) Stále vás pachatel obtěžuje?

ano

ne

49) Choval se k vám někdo podobným způsobem již dříve?

ano

ne

50) Jak bezmocně a zranitelně se cítíte/ jste se cítil/a, když vás stalker obtěžuje/ obtěžoval nebo vám vyhrožuje/ vyhrožoval?

vůbec ne

trochu

lehce

velmi

extrémně

Velmi si vážím toho, že jste vyplnil/a dotazník zaměřený na oběti stalkingu. Pokud se chcete na něco zeptat nebo se svěřit, zde máte možnost.

Příloha č. 3: Ukázka části matice dat

Pořadí	žena=2, muž=1	2) Váš věk	7) Vyhržoval/ vyhržuje vám nebo vašim blízkým stalker ublížením na zdraví?	8) Vyhledával/ vyhledává stalker vaši osobní blízkost nebo vás sleduje?	9) Kontaktoval/ kontaktuje vás stalker vytrvale prostřednictvím elektronické komunikace, hovorů, sms, písemně nebo jiným způsobem?	10) Omezovalo/ omezuje vás jednání stalkera ve vašem obvyklém způsobu života?
1	2	24	ne	ano	ano	ano
2	2	23	ano	ano	ano	ano
3	2	23	ne	ano	ano	ano
4	2	29	ano	ne	ano	ano
5	2	25	ne	ano	ano	ano
6	2	24	ne	ano	ano	ano
7	2	21	ne	ano	ne	ne
8	2	39	ano	ano	ano	ano
9	2	25	ne	ano	ano	ne
10	2	21	ano	ano	ano	ano
11	2	41	ano	ano	ano	ano
12	2	21	ne	ano	ano	ano
13	2	47	ne	ano	ano	ano
14	2	21	ne	ano	ano	ano
15	2	23	ne	ano	ano	ne
16	2	21	ne	ano	ano	ano
17	2	25	ano	ano	ano	ano
18	2	27	ne	ano	ano	ano
19	2	21	ne	ano	ano	ano